

LIBRARY

MAR 2 1981

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXI Nr. 4

KETVIRTADIENIS, VASARIO [FEBRUARY] 19, 1981

KAINA 25 c.

KASDIEN

DŽIAUGSMO DIENOS "NACIONALINIS SAUGUMAS" KAIP NEKALBĖTI APIE TAIKĄ PASVEIKINKIM "LAISVĖ"

Amerika pergyveno džiaugsmo dienas. Pagaliau įkaltai iš Irano grįžo namo. Džiaugiasi jų šeimos, džiaugiasi kiekvienas doras amerikietis, džiaugiamės visi, kad 444 dienų kančios nelaisvėje jiems baigėsi.

Žinoma, būtų buvę daug geriau, kad šio džiaugsmo taip ilgai nebūtų reikėję laukti. Bet imperialistiniai interesai, bankierių finansiniai godumai lėmė jiems namo sugrįžti tik dabar.

Tačiau kaip bebūtų, pradės jie normalų gyvenimą ir, tenka laukti, anksčiau ar vėliau ne vienas jų supras, kas buvo kaltas už šį jų gyvenime tragišką epizodą. Pilkoji liaudis jau pradeda suprasti.

Politinėje arenoje nūdien populiariausi žodžiai "nacionalinis saugumas". Kas faktinai turėtų būti tas "nacionalinis saugumas"? Ogi, kad žmonių gyvenimas būtų saugus, kad visuomet turėtų darbo, duonos, pastogę gyventi, kad ištikus ligai būtų pagalba, kad vaikus išgalėtų leisti į mokyklą, kad būtų prieinama gerėtis meno bei kultūros vertybėmis, kad senatvėje nereikėtų lodinti šunys.

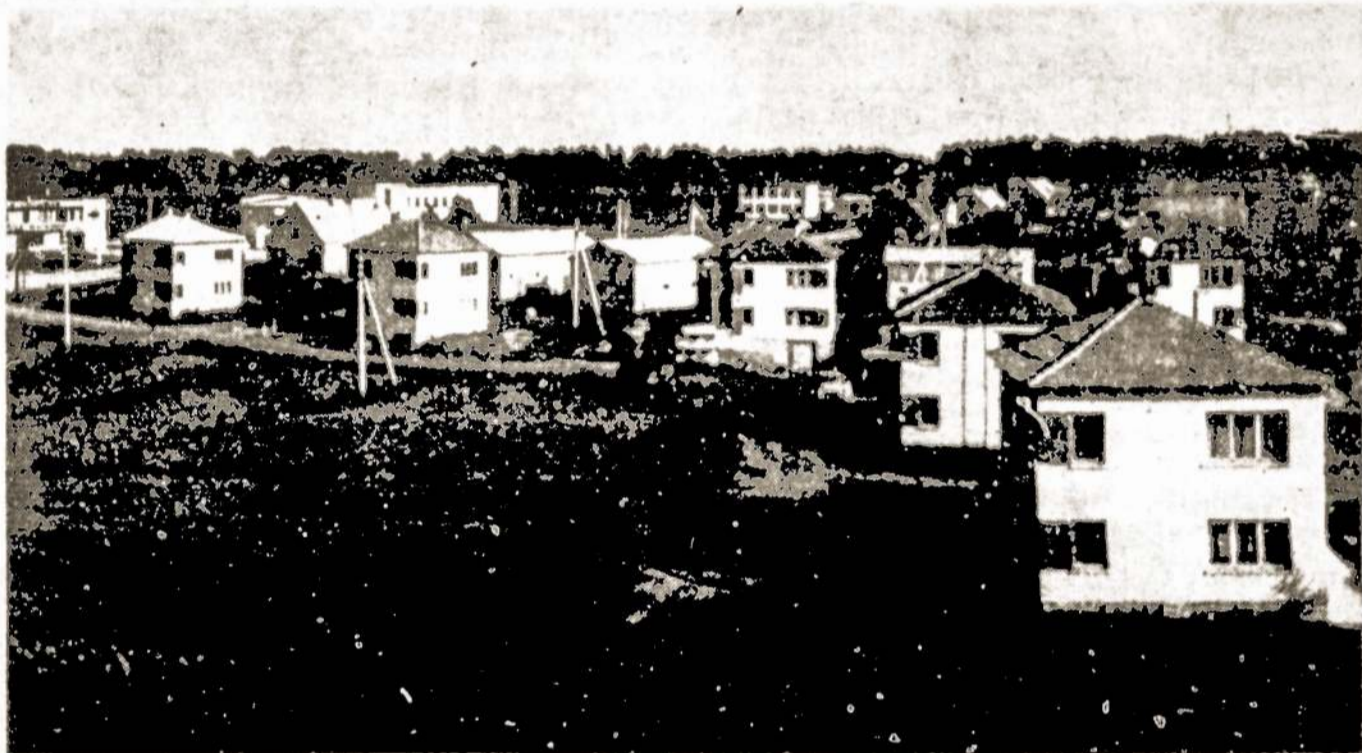
Tačiau politikieriai, tarnaujantys didžiajam biznui, "nacionalinį saugumą" supranta kitaip. Jiems "nacionalinis saugumas" yra — ginkluoti šalį iki dantų, kad daugnacionalinėms imperialistinėms monopolijoms užsieniuose būtų saugu, kad ten jų interesų niekas neklibinėtų.

Vakarų Europos ir JAV politikams vis labiau kelia nerimą kylančios pasaulyje nuotaikos už taiką. Girdi, propaganda už taiką vis daugiau užkariauja žmonių širdžių. Didžiosios Britanijos užsienio reikalų ministras Lordas Carrington jau net atvirai piktinasi Tarybų Sąjunga, kad ji per daug šneka apie nusiginklavimą ir tas esą daro didelį efektą žmonėms. Jo nuomone, turėtų sustoti apie taiką kalbėjusi.

Aišku kaip dienos šviesa, būtų daug geriau, kad nereiktų kalbėti apie taiką bei nusiginklavimą. Bet kaip nekaltai, jeigu imperialistiniai agresoriai pasaulį ruošia karui!

Dar tik pradžia, bet visi ženklai rodo, prez. R. Reagano administracija darbo liaudžiai nieko gero nežada. Jau rinkiminės kampanijos metu R. Reaganas išsidavė, kad jis kapitalo žmogus, o ne darbo liaudies, kai bedarbius pavadino "free loaders", vadinasi, dykaduoniais.

Apie Lietuvos kaimą dabar

Pavyzdžiui, auga ir gražėja Molėtų rajono Čiulėnų kolūkio centrinė gyvenvietė. Vis daugiau žemdirbių apsigyvena gražuose, su visais patogumais butuose.

Mums, čia Amerikoje gyvenantiems lietuviams, kurie atsimeiname savo gimtuosius kaimus, jų nebeatpažintumėm. Jie darosi miesteliais — asfaltuotomis gatvėmis, elektrifikuoti, telefonuoti ir t. t. Štai ką "Valstiečių laikraštys" pasakoja Kretingos rajono "Jaunosios gvardijos" kolūkio pirmininkas M. Navajauskas apie savo kolūkį:

Nors ir sunkios buvo sąlygos, mūsų kolūkis sėkmingai baigė dešimtąjį penketį, padėjo tvirtą pagrindą ateičiai. Praėjusiais metais šieno pagaminome du kartus, o šienainio — net trigubai daugiau negu užpennai. Deja, supylėmė mažiau grūdų, turime kiek mažiau siloso, šakniavaisių.

Arba paimkime jo vyriausį patarėją, buvusį Federalinių Rezervų tarybos pirmininką Arthur Burns. Jis nepakenčia Social Security pensininkų. Girdi, jie yra "privilegijuota klasė".

Pasirinktas Darbo sekretoriumi Raymond J. Donovan, argi turi kiek širdies darbininkams, jeigu jų praktiškai penėjo savo Schiavone statybos kompaniją!

Šįmet mums pažangiečiams, ypač gyvenantiems Rytinėse valstijose, jubiliejiniai metai: "Laisvei" sukan-ka 70 metų. Nedaug, bet dar yra mūsų tarpe, kurie atsimeina pirmąjį "Laisvės" numerį, o veteranų skaitytojų, skaitančių laikraštį keliasdešimt metų, nesuskaitytumėm nei ant keliolikos rankų pirštų. Nemaža yra ir "Vilnius" skaitytojų, kurie skaito "Laisvę".

Nepamirškime šiuo "Laisvės" jubiliejumi pasidžiaugti ir kiek kuris išgalime pasveikinti. Laikraščiu visuomet buvo ir yra reikalinga finansinė parama.

Geriausia proga pasveikinti tai per laisviečių suvažiavimą, kuris įvyks balandžio 26 dieną. Adresas: 10202 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. S. J. Jokubka

Honduras irgi pribrendęs kaip Salvadoras

Pranešimai, kuriuose perduoda žinių agentūros, akivaizdžiai rodo, kad Hondure sustiprėjo liaudies bruzdėjimai, plečiasi antidiktatorinis judėjimas. Jame drauge su darbininkais ir valstiečiais dalyvauja studentija jaunimas.

Į liaudies masių judėjimo aktyvėjimą, kurį sąlygoja kainų kilimas ir noras išspręsti kitas opiausias problemas, valdančioji chunta atsako stiprindama terorą ir prievartą. Buvo atleisti keletas karininkų, kurie nesilaikė kraštutinių dešiniųjų pozicijų ir stojo, kad būtų padaryta tam tikrų socialinių pertvarkymų. Naujas "valstybės saugumo pajėgų" vadas pulkininkas Alvarez pareiškė, kad jo paskyrimas į šį postą reiškia pradžią atviros kovos prieš Hondure veikiančias "kairiųjų grupuotes". Taip jis vadina visus nepasitenkinusius režimu.

Sioje kalnuotoje Centrinės Amerikos respublikoje, garsėjančioje bananais ir kava, 1972-aisiais įvyko valstybinis perversmas. Nacionalinis kongresas buvo paleistas, o valdžia perėjo į kariaunos rankas.

Kiekviena iš trijų karinių chuntų, keitusių viena kitą per aštuonerius metus nešykštėjo pažadų "pagerinti" liaudies gyvenimą, įvykdyti įvairių socialinių ekonominių "reformų". Tačiau daugiau kaip 3 milijonų šalies žmonių padėtis nepagerėjo. Keleto stambiausių žemvaldžių ir Amerikos bananų kompanijų rankose yra beveik 90 procentų žemės, kai tuo tarpu jos neturi beveik 70 procentų valstiečių ūkių.

Kaimuose, stublinančiuose savo skurdumu, valstiečiai gyvena lūšnose iš molio. Pagrindinis daugumos honduriečių maisto produktas yra "tortilia" — paplotėliai iš rupių kukurūzų miltų. Salyje — per pusantro milijono neraštingų. Daugiau kaip 100 tūkstančių vaikų negali lankyti mokyklos.

Pamiršusi socialinių ekonominių reformų pažadus karinė chunta vis atviriau imasi Amerikos žandarų vaidmens Centrinėje Amerikoje, bičiuliuojasi su valdančiaisiais anti-liaudiniais režimais kaimyninėse Salvadore ir Gvatemaloje, priglaidė Nikaragvos diktatoriaus liokajus. Reakciniam pulkininkų kursui priešinosi visos pažangiosios šalies jėgos. Jas palaiko dauguma studentijos ir jaunimo. Jaunimo judėjimui vadovauja Honduro universiteto studentų federacija. Ji stoja už universiteto demokratizavimą, prieš šalies militarizavimą, prieš Jungtinių Valstijų kišimąsi į respublikos vidaus reikalus. jkb

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So. Halsted St., Chicago, Illinois 60606 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Prez. R. Reagano "dovana"

Jeigu automobilis luksuso reikalas, nieko nesakytumėm, kad prez. R. Reagan panaikino naftos kainų kontrolę. Bet, kai automobilis yra būtinybė, ypač darbininkams, tai kitas reikalas. Net ir konservatyvūs ekonomistai apskaičiuoja, kad gazolino galonas pabrangs mažiausia 10 centų. O kas žino, ar gazolino kompanijos nepabrangins daugiau! Na, ir kaip bus darbininkui skaudu iš savo biedniokų rajono važiuoti keliolika bei keliasdešimt mylių į darbovietę?

Be to, be gazolino nekruta sunkvežimiai pervežimui maisto ir kitokių daiktų. Pabrangus transportui, be abejo, brangs viskas. Supermarketų ir departamentinių parduotuvių kompanijos švaria širdimi teisinsis, kodėl brangina savo prekes. Bet vartotojams kitos išeitis nebus, mokėti tiek, kiek prašo, ar nepirkti.

Gerai, jeigu žmogus dirba, gauna algą. Nuėjęs į supermarketą, nors ką sukrauto ant prekystalio bei lentynose aplenkia, bet kas būtiniausia vis dar įperka. Bet kaip pensininkams ir gyvenantiems iš socialinio aprūpinimo pašalpu. Jiems maisto produktų brangėjimas yra rimtas reikalas.

Prez. R. Reaganui ir jo administracijai tai antraeilis reikalas. Netgi diskutuoja, kad šiems žmonėms reikia apkarpyti ir pensijos, ir pašalpos. Žinoma, yra gaunančių socialinio aprūpinimo pašalpas veltėdžių, bet kaip gyvena dauguma, prez. R. Reaganas su savo biurokratais turėtų pamatyti ar pabandyti tarp jų pagyventi nors pora dienų.

Dereguliuavus nacionalinės naftos kainų kontrolę, kaip brangės transportas, taip brangės nafta. Ypač brangės nafta šildomų butų nuomos. Biedniems, jau dabar vos išgalintiems mokėti už butų apšildymą, tai gali prisieiti riesta ir dar kaip riesta.

Deruguliuavimas naftos kainų yra pirmoji prez. R. Reagano ir jo administracijos liaudžiai "dovana". Tenka laukti, tokių "dovanų" netrukus bus daugiau.

Vašingtonas turėtų pasimokyti

Įkaitai iš Irano sugrįžo sveiki, žvalūs, neiškamuoti. Tačiau kaip bekalbėtumėm, ten jiems buvo nejuokai. Belaisviai kenčia už spygliuotų vielų, bet puoselėja viltį, anksčiau ar vėliau baigsis karas ir grįš namo.

Įkaitai Irane irgi buvo kaip belaisviai, tik gal geriau ar blogiau traktuojami, bet sugrįžti namo viltis jiems buvo blanki. Per visas 444 dienas kiekviena diena kaip Damoklio kardas kabėjo ant jų galvų, kad gali būti teisiami kaip šnipai, pasodinti ilgiems metams į kalėjimą, o gal ir sušaudyti. Jeigu ne didžiųjų Amerikos bankų sutikimas gražinti Iranui užšaldytą auksą ir pinigus, galėjo taip ir atsitikti. Bet laimė, viskas gerai išėjo. Susitarus dėl to iššaldyto aukso ir pinigų, įkaitai tapo paleisti. Kaip jiems, taip mums ir visai tautai pasruvo džiaugsmo ašaromis akys.

Kodėl tos 444 dienos reikėjo jiems gyventi tik su ta diena, kodėl reikėjo kentėti jų šeimoms ir artimiesiems ilgos nemigos naktys, kodėl visa Amerika per tas 444 dienas gyveno nerviškame įtempime, kodėl? Ogi, dėl Vašingtono imperialistinės užsienio politikos, puoselėjusios, ir rėmusios nevidoną šachą, kurį Irano liaudis netekusi kantrybės išmetė iš savo žemės kaip tautos niekšą.

Vašingtonui turėtų būti pamoka, jog bile kurios šalies šeiminku yra tos šalies liaudis, o ne koks diktatorius su savo klika ar pastatytas statytinis. Turėtų būti pamoka, jog reikia sugyventi su bile kurios šalies liaudimi, o ne su vietos parazitais, smaigiančiais liaudį, nepaisiančiais jos teisių. Bet kur, tau!

Pavyzdžiu gali būti El Salvadoras. Reakcinė chunta, vietos oligarchijos ir užsienio interesų įsodinta į valdžios balną, beatodairios dorojasi su liaudies pasipriešinimu jai, nepaisydama jokių žmogaus teisių šaudu, žudo už kiekvieną pasakytą prieš chuntą žodelį. Nepakanka to, paramilitarines fašistų gaujas kaip šunis pjudo prieš žmones. Liaudis nenuleidžia rankų, ginasi kiek išgalėdama.

O kur Vašingtonas! Jis reakcinės chuntos pusėje. Nežiūrint kad ir amerikietės vienuolės savo krauju jau aplaistė Salvadoro žemę, vis tiek už chuntą. Siunčia jai kaip ekonominę, taip karinę paramą, netgi patarėjus, Panamoje savo zonoje ruošia kraugerius chuntai padėti. Salvadoro liaudis Vašingtonui nei šilta nei šalta, jis prieš ją, taip, kaip buvo šacho valdymo metais Irane.

Nenuostabu, kad visur girdisi "Yankee go home!", o Irane liaudis ipykus net suėmė amerikiečius 444 dienas kentėti. Vašingtonas turėtų pasimokinti, kad su bile kurios šalies liaudimi reikia skaitytis.

2

Dienos temomis

NEJAUGI ĮKAITAI MELUOJA

Iš įkaitų susitikimų su žurnalistais, jiems Iranas buvo Sodoma ir Gomora. Klausai žmogus tų pareiškimų ir negali įsivaizduoti, kaip jie visa tai galėjo išskentėti, ypač tą žiaurų su jais elgimąsi.

Bet štai, du dvasininkai, kurie juos per šventes aplankė, sako kitaip. Jie negirdėjo iš jų tokių aimanavimų, kokius reiškia grįžę namo. Ypač nustebęs Princeton universiteto kapelionas kun. John Walsh. Jis pas juos į Iraną buvo nuvykęs net tris kartus ir nė karto nepastebėjo, kad su jais taip būtų buvę elgiamasi. Tą patį sako kun. Darrell Rupiper, kuris įkaitus Iranu lankė du kartus.

AUTOMOBILIŲ FIRMOS ŠIENAUJA UŽSIENYJE

Visa Amerika žino, kad automobilių pramonė viena iš labiausiai sušlubavusių. Tūkstančiai darbininkų paleisti iš darbo, visa eilė fabrikų uždaryti. Daugiausia aliamuojama, kad Japonijos gamybos automobiliai stumia iš rinkos nacionalinės gamybos automobilius. Dabai yra teisybės, bet automobilių korporacijos dėl to nesijaudina, joms pelnai vis tiek ateina.

Pavyzdžiui, Fordas Japonijos automobilių Toyo Kogyo firmos kapitalo valdo 25 procentus ir tos firmos automobilius importuoja. General Motors 34 procentus kapitalo valdo Isuzu firmos. Chrysleris 25 procentus Pietų Afrikos Sigma Motors firmos, ir t. t.

Japonija ruošiasi karui

Japonijos industrinis-militarinis kompleksas kylantį šalyje militarizaciją turi kuo nors "pateisinti". Štai ir surastas "priešas", kurio grasinimai neva verčia Japoniją persiginkluoti. Baimė prieš galingą kaimynę—Tarybų Sąjungą—Japonijoje slenka konvejeriu. "Rusai išlaipino", "tarybinė grėsmė", "Tarybų Sąjungos laivyno ekspansijos plėtimas", "Japonų jūra—tarybinio laivyno jūra". Tokios provokacijos antraštes ir pareiškimus vis dažniau pamatysi titulinuose knygų puslapiuose, laikraščių, žurnalų puslapiuose, televizorių ekranuose, jos skamba politinių veikėjų ir industrinio-militarinio komplekso pasisakymuose. Skleidžiant šias kurstytojiškas, militaristines paistalynes aktyviausiai dalyvauja, kaip byloja Japonijos pažangioji spauda, aukštieji kariškiai. Pavyzdžiui, vienoje televizijos laidų 1978-aisiais gynybos valdybos šefas S. Kanemaru pareiškė, kad kariniai pasiruošimai Japonijoje turi būti "nutaikyti į Tarybų Sąjungą, kaip įtikėčiausią priešą". Atitinkamai Japonijos sluoksniams ne kartą ėmėsi tokių provokacinių raginimų.

Pagrindinis šių insinucijų tikslas, pabrėžė Japonijos demokratine spauda, pasėti liaudyje nuotaikas, kad reikia stiprinti šalies gynybą, didinti jos karinį potencialą. Tuo remdamasis industrinis-militarinis kompleksas siekia, kad būtų atšauktas Japonijos konstitucijos 9 straipsnis, atsuktas ginklavimosi varžybų smagratis, spartinti ir taip jau visa apimantį ekonomikos militarizacijos tempą, garantuoti naujus viršpelnus ir galimybę įgyvendinti karinę ekspansiją.

Šiuo metu, maskuojantis "savigy-

ATLANTOJE ŽUDO NEGRŲ VAIKUS

Atlantoje kyla negrų nerimas. Per pastaruosius 18 mėnesių dingo 16 negrų vaikų ir paauglių. Kažkas juos gaudo ir žudo. Vienu lavonai surasti, kitų dar ne.

Susekimui koks ar kokie piktadariai tai daro, sakoma, sutelktos geriausios seklių jėgos, bet niekas iš to neišeina, vaikų dingimas tęsiasi.

Negrų visuomenė sako, jog sekimas neefektyvus. Kaip bebūtų, toks vaikų gaudymas ir žudymas yra tikslu terorizuoti miesto negrus, juos gąsdinti, kad mieste jiems gyventi nesaugu. O gal ir koks vampyras tai daro.

ATEJO EILĖ IR GARVEŽIŲ PRAMONEI

Garvežių pramonė jau nuo seniai sunkiai verčiasi, pastaruosiu metu, galima sakyti, visiškai blogai. Čikagoje Electric Motor kompanija kaltina palūkanų brangumą ir bendrai krašto ekonominę krizę. Kai praeitą vasarą pradėjo atleidinėti darbininkus, iki šiol jau atleido daugiau kaip 4,000.

Jeigu anksčiau kompanijoj dirbo 11,000 darbininkų, šiuo metu bedirba mažiau kaip 7,000. Būdavo per dieną pagaminavo 5.5 lokomotyvo, dabar per dieną bepagamina 1.7.

Kaip sako darbininkų profsąjungos prezidentas Larry Espinosa, užsakymų beveik nėra, fabrikas neužsadaręs laikosi tik daugiausia gamindamas lokomotyvų dalis, kitaip užsidarytų.

Nors tokie kariniai pasirengimai ir labai pavojingi, Japonijoje pasigirsta balsų, raginančių dar ryžtingiau pasukti militarizavimo smagrati. Neseniai gynybos pramonės komitetas prie ekonominių organizacijų federacijos, į kurį įeina 79 didžiausios Japonijos kompanijos, pateikė vyriausybei ir valdančiajai liberalų demokratų partijai memorandumą kariniais klausimais. Šiame dokumente reikalauja didinti lėšas ginklams gaminti, moksliniams tyrimams karinėje srityje. Ginklų fabrikantai baugina, kad "nesant pakankamai" lėšų kariniams užsakymams ir karinio pobūdžio tyrimams, Japonijos ginkluotosios pajėgos gali pavirsti "minia su bambukinėmis ietimis".

Orientuojantis į remilitarizavimo stiprinimą, kas kart gilėja prieštaravimai tarp po karo priimtos konstitucijos idealų ir tikrovės. Liberalai demokratai, kurie valdo šalį 25 metus, numato net savo karinėje programoje revizuoti konstituciją ir visų pirma jos 9 straipsnį. "Nėra ko mums daugiau tarp savęs slėpynių žaisti",—pareiškia jų lyderiai. Jiems pritaria stambiojo kapitalo apologetai.

Iš laikraščių S. J.

Vilnis, 1981 vasario 19

GELEŽINĖ UŽDANGA ATSITVĖRUS ARBA KAI GALAI SU GALAIS NESUEINA

TSRS ambasados Vašingtone pirmasis sekretorius kónsulas Edmundas Juškys šią kalbą pasakė spalio 5 dieną, "Vilnius" salėje per Lietuvos TSR 40-mečio minėjimą.

Spanaudiname ją truputį sutrumpintą skaitytojams, kurie neturėjo progos būti minėjime. Red.

Kai pasiklausai kai kurių išeivių, kai pasiskaitai kai kuriuos išeiviškuosius spaudos leidinius, pamatai, kad jų kuriamas nūdienės Lietuvos vaizdas išeina panašus į kadaise bažnyčiose populiariai pieštą pragarą. Pagal tuos šnekorius ir raštininkus išeina, kad visos kalbos apie išpūdingą pažangą, apie pasiturintį gyvenimą ir klestinčią kultūrą Tarybų Lietuvoje esančios tik "komunistų išmislas", "melaginga propaganda". Lietuva esanti "pavergta ir skriaudžiama". Pagal juos išeina, kad Tarybų Lietuvoje visi, išskyrus nedidelę grupę valdžios žmonių, ištiesai prigludę tik klausosi visokių "laisvųjų" radijo laidų, o po to gavę "tikrą" informaciją, organizuoja "rezistenciją", grūdami į visokius ten "gulagus" ir visi be paliovos svajoja mažiausiai apie tris dalykus. Pirmia, kaip iš užsienyje praktikus lietuvių gauti "Levis" džinsus ar "minkos" kailinius. Antra, kaip iš "vergovės" ištrūkti į "laisvę". Trečia, kaip Lietuvoje atstatyti kapitalistinę santvarką ir partysiviesti išeivijoje išaugusius "valstybinius" veikėjus, kad jie Lietuvoje padarytų "tvarką".

Norėtįsi pastebėti, kad Lietuvą "vaduoja" ne visi vienodai. Vieni, kaip žinoma, Čikagoje ir Klivlende, Detroite ir Niujorke, Los Angeles ir Miami, t. y. už devynių marių nuo Vilniaus ir Kauno, metasi į "mūšį" atstatę krūtinės ir be jokių ten gudravimų ir vualių su žemėmis maišo Tarybų Lietuvos valdžią ir socialistinę santvarką. Matyti šventai tikėdami, kad nuo daugiau bus niekinamos lietuvių tautos pastangos kurti šviesesnį rytojų, tuo geresniu žodžiu juos ta tauta minės ir tuo greičiau priartės "išlaisvinimo" valanda. Kiti, suvokdami bent tiek, kad reikalas ne toks jau paprastas, imasi gudrauti ir bevelija "laisvinti" Lietuvą apskaišę "demokratinėmis" ir "humanistinėmis" plunksnomis, naudodami taktiką, kurią, gryniausią lietuvių kalba kalbant, galima pavadinti "creeping influence". Tikintis, kad veikiant be didelio triukšmo, pamažu, "kultūringai" ar net "akademiškai", iš socialistinės santvarkos tikrų, o dažniausiai menamų neišspręstų problemų šakalio priskaldant vežimą, galima bus kažkaip pakreipti lietuvių tautos galvosena ir išsukti ją iš socialistinio vystymosi edmo bei sąjungos ir draugystės su kitomis Tarybų Sąjungos tautomis.

Bet "vadavimo" taktikos klausimai pačių "vaduotojų" reikalas. Šiandien norėčiau daugiau apsisotiti prie argumentacijos, kuria grindžiamas tas "vadavimas". O toje argumentacijoje, jau nekalbant apie giluminius ekonominius, politinius, ideologinius ir kultūrinius faktorius, labai aiškiai, kaip sakoma, galai su galais nesueina.

Kaip žinote, ne naujiena čionykštės lietuviškos spaudos puslapiuose perskaityti, kad Lietuva esanti "Rusijos pavergta ir skriaudžiama". Vilnis, 1981 vasario 19

ma". Ir čia pat tvirtinama, kad Lietuvoje esą geriau, negu Rusijoje. Geriau ar ne geriau Lietuvoje — tai jau pačių rašančiųjų ir kalbančiųjų sąžinės reikalas. Tačiau negali nesistebėti "vaduotojų" logika. Keistas "pavergimas", kai "pavergtas" geriau gyvena ir jaučiasi, negu "pavergėjas". Tokių "pavergėjų" istorija iki šiol dar nežinoma!

Arba prisiminkim kai kuriuose išeivijos laikraščiuose vartojamą rubriką: "Iš pavergtos Lietuvos kultūrinio gyvenimo". Autoriams ir leidėjams matyti, kaip sakoma, ne motais, kad pati rubrika skamba kaip "šaltas karštis". Nekalbant jau apie turinį. Iš informacijos, kuri tuose laikraščių skyreliuose pateikiama, nors ir smarkiai apkarpytos ir nedraugiškai pateiktos, vistiek aišku, kad Tarybų Lietuvoje gyvenamas labai turtingas dvasinis gyvenimas, kad joje tas gyvenimas, kaip sakoma, virte verda. Todėl tur būt ir čionykštėse lietuviškose radijo laidose neatsitiktinai beveik ištiesai skamba Tarybų Lietuvoje sukurta muzika. Taigi išeina, kad "laisvi" lietuviai, sakykim JAV, daugiausiai klausosi "pavergtų" lietuvių sukurtos ir atliekamos muzikos. Nors "pilnos, teisingos ir atviros" informacijos vardan "drovimasi" pranešti savo klausytojams, iš kur ta muzika ir kas dainuoja ar groja.

Daugelyje išeiviškų laikraščių ir kalbose ašarojama dėl to, kad Lietuva ir jos kultūra esanti "nežinoma pasauliui". O tas pasaulis, pasirodo, tai JAV. Tačiau, kaip pagarbiai bežiūrėtume į Jūsų šalį, į Ameriką, kaip į vieną pasaulinės kultūros centrų, tai, kad daugelis amerikiečių nežino Lietuvos ir jos kultūros, tai visai nereiškia, kad nežino pasaulis. O kaip Tarybų Lietuvos kultūra pristatoma užsieniui, galima spręsti kad ir iš šių faktų.

Vien per nepilnus dvejus metus Lietuvos muzika, dailė, teatras, kinas, liaudies daina ir šokis buvo pristatyti penkiose vien "laisvojo" pasaulio šalyse: Prancūzijoje, Italijoje, Švedijoje, Austrijoje ir Kipre. Nekalbant jau apie socialistines šalis ir kitas Tarybų Sąjungos respublikas, kuriose Lietuvos menas gerai žinomas ir labai vertinamas. Per pastaruosius du metus net aštuoniose užsienio valstybėse buvo "pavergtos ir skriaudžiamos" Lietuvos dailės parodos. Tuo tarpu buržuazinė "laisva" Lietuva, per daugiau kaip 20 metų nesugebėjo surengti nė vieno rimtesnio savo kultūros pristatymo užsieniui (išskyrus vieną, kitą individualių atlikėjų koncertą), o dailės parodas "prastūmė" tik tris: dvi Tallinne ir vieną Rygoje. Per daugiau kaip 20 metų!

Grįžtant prie skundo, kad Lietuvos kultūra nežinoma JAV, matyti dera paklausti: ką padarė "patriotiškai" nusiteikę "vaduotojai", kad ta kultūra čia būtų žinoma, kad lietuvių tautos dvasiniai turtai džiugintų ne tik lietuviškos kilmės, bet ir kitus amerikiečius? Ne tik kad nieko nepadarė tos kultūros pagarsinimo labui, bet atvirksčiai, daro viską ką gali, kad ta kultūra-literatūra, dailė, muzika, kinas — būtų užblokuoti. Čia ir vėl aiškiai viršų ima ne tautinis, bet klasinis požiūris. "Vaduotojams" visai ne-

svarbu, kad tai lietuviškas menas. Jiems svarbu, kad tai Tarybų Lietuvoje sukurtas menas. Dėti pastangas, kad tas menas būtų pristatytas, kad jis būtų žinomas, reiškia griauti pačius "vadavimo" idėjos ir praktikos pagrindus. Štai kokia yla išlenda iš maišo, kai pasiklausai verkšlenimų dėl "užmirštos" lietuviškos kultūros.

Pastaraisiais metais priešiškuose Tarybų Lietuvai išeivijos sluoksniuose itin daug vaitojama dėl tariamojo "religijos ir bažnyčios persekiojimo" Lietuvoje. Sukuriamos, spausdinamos, verčiamos į kitas kalbas ir atkakliai platinamos išties "kronikos", kurių svarbiausias politinis tikslas — įtaigoti skaitytojus, kokia "baisi" Tarybų valdžia ir koks "nedemokratiškas" socializmas. Vienintelė paguoda, vienintelis šviesus spindulėlis visame tame juodame kaip tamsiausia naktis paveikslas — žinios tuose pačiuose išeivijos laikraščiuose apie tai, kad Tarybų Lietuvoje... bažnyčios pilnos besimeldžiančiųjų, kad visos bažnyčios gražiai išlaikomos, suremontuotos, išdažytos, išpuoštos. Ir dvasininkai neskursta. Įdomus vaizdas! Tikinčiuosius "persekioja", viską "draudžia", nieko "neleidžia", o bažnyčios remontuojamos, puošiamos, jos pilnos tikinčiųjų. Ir į kunigus pašaukimų nestokoja. Ne taip kaip kai kuriose "laisvojo pasaulio" šalyse.

Tačiau didžiausios marios rašalo išlieta ir tebeliajama, daugiausiai triukšmo iš tribūnų ir prie radijo mikrofonų tebekeliama dėl Lietuvos priklausomybės nuo Maskvos. Stengiantis įtaigoti žmones, kad, jeigu lietuvių tauta, Lietuvos darbo žmonės paklausę "vaduotojų" ir kitų "gerų dėdžių" iš užsienio patarimų atsiskirtų nuo TSRS, tada, kaip burtininko lazdele mostelėjus, viskas būtų tiesiog nuostabu.

Kalbantis su kai kuriais išeiviais, polemikos įkarštyje man ne kartą buvo užduotas "klastingas" ir "prietrenkiantis" klausimas: "Tai sakykit, ponas Jušky, ar priklauso Lietuva nuo Maskvos, ar ne?" Klausimas į kurį aš visada tiesiai ir paprastai atsakau: "Taip, priklauso". Ir čia pat pats paklausiu: "Na ir kas? Žemaitija, sakykim, priklauso nuo Vilniaus, o Illinois valstija nuo Vašingtono. Kas tame blogo?" Kaip labai taikliai šiandien savo įžanginiame žodyje pastebėjo draugas Jokubka, juk dėlto, kad Amerikos sostinė yra Vašingtone, o ne Springfilde, Illinois valstijos gyventojus tur būt klaidinga laikyti "pavergtais ir skriaudžiamais". O gal, sekant "vaduotojų" logiką, reikėtų pradėti kovą prieš Vašingtoną už Illinois "išvadavimą"?

Lietuva priklauso ne tik nuo Rusijos. Ji priklauso ir nuo Armėnijos, ir nuo Latvijos, ir nuo Kazachstano, ir nuo Ukrainos. Nuo visų TSRS respublikų ir tautų. O savo ruožtu visos kitos TSRS respublikos ir tautos priklauso nuo Lietuvos. Visai panašiai kaip nuo Illinois priklauso Viskonsino ir Niujorko, Floridos ir Mičigano ir visos kitos Jūsų šalies valstijos. Tai sąjunga. O sąjunga be tarpusavio priklausomybės neįmanoma.

Nuosekliai laikantis "vaduotojų" logikos šiandien reikėtų imtis kovos už tai, kad, sakykim, Skotija taptų nepriklausoma nuo Londono, o Prancūzijos Bretanė — nuo Paryžiaus. Reikėtų siekti balkanizuoti, suskaldyti į atskiras mažas valstybėles Indiją ir Jugoslaviją, Nigeriją ir Indoneziją, Kiniją ir Ispaniją, visas Afrikos šalis sukarchyti pagal

Ką turi Kinija užantyje

Isteriška Pekino ir Vakarų propagandos kampanija dėl jų pačių pramanytos "Vietnamo grėsmės" suvaidino tam tikrą vaidmenį kai kuriose Azijos šalyse, konkrečiai, Pietryčių Azijoje, tik ne Indonezijoje. Čia visi gerai žino kas iš tikrųjų grasina ginkluota ekspansija, kas pasikliauja karo neišvengiamumu, kas reiškia teritorines pretenzijas visoms savo kaimynėms.

Vertėtų prisiminti, nurodo Indonezijos politiniai stebėtojai, kad Kinijos karinis jūrų laivynas pagal dydį — daugiau kaip 1,300 laivų — trečiasis pasaulyje. "Kol kas ši armada tenkinasi Geltonąja, Rytų ir Pietų Kinijos jūromis, — neseniai rašė stambiausias Džakardos laikraštis "Kompas". Tačiau Kinijos karinių jėgų pajėgoms vargu ar pakaks kranto apsaugos vaidmens. Jos planuoja per Pietryčių Aziją išeiti į Indijos ir Ramųjį vandenynus".

Šiandien Pekine daug kalbama apie Kinijos "draugiškus jausmus" ASEAN šalims (Pietryčių Azijos valstybių asociacijai, į kurią įeina Indonezija, Malaizija, Singapūras, Tailandas ir Filipinai), apie "paramą" jų kovoje už taikos zonos įkūrimą Pietryčių Azijoje. Tačiau, kaip pažymėjo neseniai vykusioje spaudos konferencijoje Indonezijos KJP informacijos rinkimo ir dorojimo skyriaus viršininkas admirolas Suvarsas, tai tik taktinė gudrybė, o "strateginiai Kinijos vadovybės planai lieka nepakitę". Šie planai Indonezijai gerai žinomi. Juk dar Mao-tce-tungas ne kartą yra kalbėjęs apie būtinumą "gauti Pietryčių Aziją". Auganti Kinijos karinė galia, admirolo nuomone, daro vis labiau įmanomas ginkluotas Mao įpėdinių avantiūras prieš regiono šalis. "Malaizija, Papua-Naujoji Gvinėja ir pirmiausia Indonezija, — išpėjo admirolas Suvarsas, — turi jau šiandien pradėti ruoštis atremti kinų agresiją, nes paskui bus vėlu".

Apie tai išpėja ir žymus Indonezijos žurnalistas S. Sumardžas populiarioje knygoje "Pavojus iš šiaurės". Analizuodamas Kinijos mėginimus karine jėga užgrobti Paraselų salas, jis daro išvadą, kad 1974 m. čia įvykę ginkluoti susirėmimai rodo, kokiais metodais bus vykdoma Kinijos politika artimiausiais metais.

Iš "K. T."

gentis, Vokietiją išskirstyti į ne taip jau seniai buvusias kunigaikštystes, paskelbti Žemaitijos, Aukštaitijos, Sūduvos ir Dzūkijos nepriklausomas valstybes, siekti, kad bent jau Kalifornija, Techasas ir Luiziana atsiskirtų nuo Šiaurės Amerikos sąjungos, JAV sostinę iš Vašingtono perkelti jeigu jau ne į Springfildą, tai bent į Čikagą, o "vaduotojiškoje" spaudoje įvesti rubriką: Iš pavergtos Perlojos respublikos kultūrinio gyvenimo".

Priklausomybė priklausomybei nelygu. Tie, kurie šiandien išeivijoje rėkia apie Lietuvos "išvadavimą" nuo tarybinės santvarkos ir socializmo, o labiausiai nuo lietuvių tautos sąjungos su kitomis tarybinėmis tautomis, objektyviai rūpinasi ne lietuvių tautos, ne Lietuvos liaudies reikalais. "Vadavimo" giluminės šaknys, tikrieji motyvai ir tikslai glūdi ne tautiniuose, bet klasiniuose interesuose. Šiandieną taip "vaduoti" Lietuvą reiškia užsiimti antilietuviška veikla.

“Laisvės” komplektai — LLD istorija

Pažymint “Laisvės” septyniadesimtmetį jokiū būdu negalima apeiti nors trumpu žodžiu neaptarus Amerikos lietuvių darbininkų literatūros draugijos (LLD). Juodvi — šis laikraštis ir LLD — yra glaudžiausiai suaugusios ir neperskiriamos nuo 1915 m. iki šios dienos. Jos abidvi JAV lietuvių gyvenime yra išpraudusios neišdildomus pėdsakus, abidvi jungia L. Prūseikos asmenybę ir darbai.

LLD, kaip žinoma, buvo įkurta 1915 m. rugpjūčio 10 d. Ji atsirado po “Laisvės” pastoge, daugiausia šio laikraščio ir jo tuometinio redaktoriaus L. Prūseikos iniciatyva ir pastangomis. LLD įkūrimas — vienas iš didžiųjų, įžymių “Laisvės” nuopelnų Amerikos lietuviams darbininkams, tos šalies lietuvių, apskritai visai mūsų kultūrai.

Vienas iš “Laisvės” publicistų ir LLD vadovų yra pasakęs, kad pervarčius JAV lietuvių pažangiosios spaudos puslapius, kur parašyta apie LLD ir jos kuopų veiklą, susidarytų medžiagos storiariai knygai. Kas pasakytą, pirmiausia tinka “Laisvės” laikraščiui.

Iš pradžių (1915) jis buvo laikinas LLD organas, o po kiek laiko — nuo 1920 m. pagrindinis šios Draugijos leidinys. Dienraštyje įvestas specialus skyrius — ALDLD reikalai — skelbė pastoviai daug įvairios medžiagos apie LLD vadovybės, apskričių ir kuopų veiklą. Iš tiesų “Laisvės” komplektai — gyvų gyviausia Draugijos istorija. Iš laikraščio daug pasiėmė LLD istorikas A. Petrika, rašydamas knygą “LLD ir pažangieji Amerikos lietuvių” (1965 m.) “Laisvės” puslapiai ir kitiems LLD istorikams buvo ir tebėra pagrindinis šaltinis, kurio versmė toli gražu dar neišsemta.

Kiek Draugijos darbų, sumanytų ir užmojų dar palikta “Laisvės” komplektuose, neiškelta ir nenušviesta! Kiek daug liudija kad ir LLD užmojis leisti K. Markso “Kapitalą”, be to, V. Kapsuko rinktinis raštus ir pan. Kokia turtinga ir įvairi LLD apskričių ir kuopų veikla atsiveria iš “Laisvės” puslapių. Net ir pradėjus eiti LLD žurnalui “Šviesa” (nuo 1934 metų vasario mėn.) “Laisvė” neperstojo rūpintis LLD reikalais.

Kiek sykių “Laisvė” kvietė — “ALDLD nariai, visi prie darbo!” (“L”, 1921, rugs. 30). Laikraštis plačiai išjungdavo į vadinamuosius LLD agitacijos mėnesius (dažniausiai rugsėjo — spalio mėn.). Tasyk

Čiaudulys iš Vašingtono atsiliepė Japonijai

Prieš kokius dvidešimt metų Japonijoje buvo paplitęs posakis: “Kai Vašingtonas čiaudi, Tokyje prasideda plaučių uždegimas”. Jis gana tiksliai atspindėjo “lygiateisių partnerių” tarpusavio santykius. Šį posakį nejučia prisimeni šiandien, kai Japonijos konstituciją isteriškai puola vietos reakcija.

Japonijos pagrindinio įstatymo peržiūrėjimo šalininkai tvirtina, kad jis, girdi, priimtas šalį okupavus Amerikai, todėl nėra “grynai japoniškas”. Deja, nuo 1947 metų galiojančios konstitucijos priešinininkai norėtų išvalyti jos turinį nuo “Amerikos įtakos”. Priešingai, “konstitucinio patriotizmo” plysktelėjimą sukėlė ta pati priežastis — čiaudulys iš Vašingtono.

Jeigu kas tuo abejojo, tai abejonės pradingo po to, kai JAV senato Vilnis, 1981 vasario 19

jo numeriai išeidavo su papildomais puslapiais: du ar trys iš jų buvo skiriami Draugijos veiklai, jos reikalams ir problemoms svarstyti. Daug “Laisvė” ir kiti pažangieji laikraščiai pasidarbavo keliant vaju: “10 tūkstančių ALDLD narių!”

LLD ir pažangiosios lietuvių spaudos ryšiai, jų tarpusavio glaudumas buvo ir yra labai vaisingas abiem pusėms. “LLD — pabrėžė “Laisvė”, — mūsų visos pažangios spaudos tvirtoji atspara. Jei taip gražiai laikraščių vajai vyksta, tai pirmoje vietoje didžioji šlovė turi eiti ir eina LLD kuopoms, veikėjams ir nariams”. (“L”, 1971 gruodžio 21).

Pagal A. Bimbą be LLD negalima įsivaizduoti JAV lietuvių pažangiosios spaudos ne tik JAV-ose, bet ir Kanadoje, iš dalies ir Pietų Amerikoje”. “. . . Be šios spaudos pagalbos — rašė šis autorius, — ir LLD nebūtų išaugusi į didžiulę masinę organizaciją, nebūtų atlikusi tų didelių darbų, suvaidinusi to garbingo vaidmens”. . . (žr. “Seši dešimtmečiai pažangos keliai”, 1975, p. 8).

“Laisvės” laikraščio redaktoriai, administracijos darbuotojai, spaustuvės darbininkai sudarė LLD vadovybės branduolį nuo pat pirmųjų Draugijos žingsnių iki dabar. LLD pirmininkais yra buvę “Laisvės” redakcijos žmonės — L. Prūseika, A. Petrika, I. Sasna-Sasnauskienė, P. Pakalniškis, A. Bimba. Draugijos CK nariais ir alternatais savo laiku buvo tokie “Laisvės” redaktoriai, administracijos ir spaustuvės darbuotojai, kaip V. Andrusis, P. Buknys, V. Bovinas, I. Dainius (pirmasis LLD išdinininkas, spaustuvės darbininkas), I. Gasiūnas, A. Gilmanas (savo laiku aktyvus ir žinomas “Laisvės” karikatūristas), L. Kavaliauskaitė, M. Kaul-Kavaliauskaitė, I. Mizarienė, J. Navilaitė, V. Paukštys-Čibiras, J. Siurba (dab. “Tiesos” redaktorius), D. M. Šolomskas (ilgametis LLD sekretorius), P. Šolomskas (spaustuvės darbininkas), J. Undžius (vienas iš “Laisvės” steigėjų), S. Večkys, P. Venta (dab. “Laisvės” bendrovės direktorius), K. Vidikas-Tauras ir kiti.

Šimtų šimtai laisviečių — skaitytojų ir rėmėjų — ant savo pačių nešė LLD apskričių ir kuopų darbo krūvį. Jiems priklauso garbė už tai, kad ir “Laisvė” ir LLD gyvuoja tokius ilgus dešimtmečius.

Bronius Raguočius

užsienio reikalų komisija išspausdino 22-ųjų metų senumo medžiagą. Iš jos aiškėja, kad jau 1958 metais Pentagonas piršo tą patį, apie ką šiandien visu balsu šaukia japonų ultrapatriotai — peržiūrėti Japonijos konstituciją. Konstitucijos dešimtas straipsnis, draudžiantis Japonijai turėti ginkluotąsias pajėgas, jau tada sukėlė Pentagono nepasitenkinimą. 1958 metų kovo mėnesį uždaramė senato komisijos posėdyje JAV Ramiojo vandenyno vadas admiralas Stamps pareiškė “norįs” šį straipsnį sunaikinti, kadangi jis trukdys įtraukti Japoniją “į kovą prieš pasaulinį komunizmą”.

Kuo baigsis eilinis fiktyvus patriotizmo priepuolis, išprovokuotas nuo Potomako krantų? Salyje išsiplėtė didelis demokratinės visuomenės judėjimas konstitucijai gin-

Lietuvio išpūdziai iš Kubos

Havana išpūdinga dangoraižių ansambliais ir sena ispanų architektūra, amžinai žaliuojančia tropine augmenija ir ryškiai mėlynais Meksikos įlankos vandenimis. Čia daug paminklų įžymiems žmonėms. Čia akį traukia didingas Kapitolijus, kuriame dabar įsikūrusi Kubos Mokslių Akademija, Revoliucijos muziejus. Greta — ištaikingi F. G. Lorkos teatro rūmai, kuriuose įsikūręs ir garsusis Kubos nacionalinis baletas.

Pažintimi su Havana ir prasidėjo Panevėžio “Ekranu” dainų ir šokių liaudies ansamblio bei Varėnos rajono miškininkų vokalistų grupės viešnagė Kuboje. Nors laikas ten skiriasi nuo Lietuvos aštuoniomis valandomis. aklimatizavomės gana greitai.

Susitikome su vienu didžiausių Kuboje chorų. Jame — 121 dainininkas. Choras visada dalyvauja švenčiant įvairias šventes, susitinka su darbininkų kolektyvais, jaunimu. Tai kolektyvinis Kubos — Tarybų Sąjungos draugijos narys ir tarybinės dainos populiarintojas. Choristų grupė mums surengė nedidelį koncertą. Lietuviška daina atsakė varėniškiai.

Santjagas de Kuba išsidėstęs ant vaizdingų kalvų, kur daug būdingų vienaaukščių, dviaukščių namų su tradicinėmis grotelėmis ant langų ir durų. Gatvės šiame mieste neretai baigiasi akmeniniais laiptais, perėjimais į kitas gatves.

Ši provincija labai turtinga augmenija, čia prasideda aukščiausi Kuboje Siera Maestros kalnai. Čia 1953 metų liepos 26 d. Fidel Castro vadovaujami narsuoliai šturmavo Monkados kareivines. . . Kalnai buvo revoliucionierių, stojusių prieš Batistos diktatūrą, bazė. Dabar Santjagas de Kuba garsėja pramonė, uostu, yra stambus kultūros centras. Ir dar — mieste vyksta linksmiausi Kuboje karnavalai.

Kubos — TSR draugystės vadovai mums surengė priėmimą. Po sveikinimo žodžių, atviroje estradoje pasirodė profesionalus folklorinis ansamblis — dainininkai, kubietišku ritmu atlikėjai.

Sakoma, kas svečiavosi Havanoje ir poilsio Varadero kurorte — matė didžiąją dalį Kubos. Poilsiauvome ir mes jame trejetą dienų. Taip įdegėme lapkričio saulėje, kad vienai dainininkei net gydytojo pagalbos reikėjo. Vanduo mums atrodė kaip arbata — 26 laipsniai. O oro temperatūra čia lapkričio mėnesį 22-34 laipsniai. Kad taip šilta būtų Baltijos pajūryje pačiame vidurvasaryje! . . .

Išbandėme vandens sūrumą Karibų jūroje. Atlanto vandenyne. Kubą skalaujančiuose vandenyse yra milžiniški šilumos ištekliai. Iš čia išteka ir šiltoji Golvo srovė, atkeliaujanti prie senosios Europos krantų.

Išvykos į ananasų plantacijas ir akvariumą, į orchidejų sodą Pinar del Rio provincijoje arba į memorialinį Ernesto Hemingvėjaus muziejų praturtino ir pajavirino mūsų dienas Kuboje.

ti. Jo dalyviai puikiai supranta, kad diktuojantis iš už vandenyno, peržiūrėtas pagrindinis šalies įstatymas negali būti suverenos valstybės konstitucija, nes Japoniją padarytų bevale avantiūrą, svetimų liaudies interesų auka. X.

Kelionės maršrutas Kubos keliais vingiavo per du tūkstančius kilometrų. Lankėmės vienuolikoje iš keturiolikos provincijų. Ir visur mūsų laukė kubiečių šypsena, draugiški rankų paspaudimai. Čia iš tiesų gerbiami Didžiojo Spalio šalies pasiuntiniai.

Pamatėme nuostabią linksmybę, ir draugiškų 10-ties milijonų žmonių šalį, kuri sausio 1 dieną minėjo 22-ąsias socialistinės Kubos metines. Lankėmės joje Jurijaus Romanenko ir Ornelo Tamajo Mendeso skrydžio, Kubos komunistų partijos I suvažiavimo metais. Pakili, dinamiška, turtinga svarių gyvenimo detalių Kubos šiandiena.

Kuba — pirmoji Lotynų Amerikos šalis, kur nebėra beraščių, kur nemokamas vidurinis mokslas, gydymas. Šiandien su ja diplomatinis santykius palaiko 118 pasaulio valstybių. Pelnytą pagarbą Kuba išsikovojo tarp neprišingusių šalių.

Socialistinė Kuba — agrarinė-industralinė šalis. Ji graži daugybe žydinčių medžių, cukrašvendrių plantacijomis, citrusinių giraitėmis, bananų ir ananasų plotais, tabako laukais, kavos krūmeliais, mango medžių skaromis. . . Graži Kuba ir savo 36 uostais, cukraus fabrikais, augančio pramonės milžiniais, 26 aukštosiomis mokyklomis, kuriose mokosi per 100 tūkstančių studentų.

Atletiškai Kubos vyrų, moteriškumu spindinčios merginos savo darbu, šoku, daina skleidžia entuziazmą, optimizmą. Tad kaip galima nepritari dainos žodžiams: “Kokia graži ta Kuba”.

J. Baldauskas

Trumpai

— Balandžio 4 d. jaunimas ketina suvažiuoti į Vašingtoną ir reikalauti, kad federalinė valdžia darytų ką nors, kad sulauktų nedarbo didėjimą jaunimo tarpe.

— Angliakasių profsąjunga (UMWA), atstovaujanti daugiau kaip 170 tūkstančių narių, pradėjo derybas su kasyklų savininkais dėl naujo darbo kontrakto. Turi susitarti iki kovo 27 d., o jei ne — bus streikas.

— Geležinkelininkų profsąjungos derybose dėl darbo naujo kontrakto reikalauja, kad 500,000 geležinkelininkų būtų padidintos algos, pagerinti sveikatos ir socialinio aprūpinimo benefitai.

— Kaip praneša didžiosios automobilių pramonės korporacijos, sausio mėnesį pardavė 20 procentų mažiau automobilių, negu 1980 metų sausio mėn.

— Konstatuojama, kad praeitais metais infliacijos lygis buvo 12.4 procento. Per metus gazolinas pabrango net 20 procentų. Neatsilikio ir maisto produktų brangėjimas.

— Sausio 21 d. East Chicago Inland plieno kompanija paskelbė, kad samdys darbininkų. Tą pačią dieną po pietų kaip mat prie dirbtuvės susitelko mažiausia 7,000 bedarbių užsiregistruoti, kad būtų samdomi.

— Prez. R. Reagano biudžeto viršininkas David A. Stockman mano, jog subalansavimui biudžeto visų pirma bus sumažintos subsidijos žemės ūkiui, paskui apkarpos vieškelių statybos, Social Security ir kitos programos.

Italijos teroristai juodmarškinių pėdomis

1980-ųjų pabaigą ekstremistinės Italijos jėgos pažymėjo kruvinais incidentais: gruodžio mėnesį "Raudonųjų brigadų" teroristai šalies sostinėje pagrobė kasacinio teismo narį aukštą teisingumo ministerijos pareigūną J. d'Ursą, atsakingą už kalėjimų ir pataisos kolonijų kontrolę bei apsaugą. Netrukus solidūs šalies dienraščiai gavo pagrobtojo valdininko nuotrauką (jis pasodintas po teroristinės organizacijos vėliava — lygiai kaip prieš trejus metus pagrobtas buvęs premjeras Aldas Moras) ir akiplėšiškų ekstremistų reikalavimus.

Tai nebuvo izoliuota ekstremistų akcija — tarsi pagal signalą bent keliuose Italijos kalėjimuose prasi-dėjo riaušės. O gruodžio 31-ąją Italiją sukrėtė dar vienas teroro aktas: nežinomi asmenys nužudė vieną specialios tarnybos kovai su terorizmu vadovų, karabinnierių generolą E. Kalvaridži. Su senuoju generolu, dar antifašistinės kovos karo metais veteranu, ekstremistai turėjo savo sąsąskaitą.

Reakcijos jėgos Italijoje pereina į puolimą, ir keičiausia, kad šią pagrobėjų, žudikų, sprogdintojų veiklą... reklamuoja buržuazinė spauda. Ką tik du įtakingo buržuazinio savaitraščio "L'Espresso" žurnalistas susitikimo su pogrindyje veikiančių "Raudonųjų brigadų" vadeivomis ir paėmė iš jų interviu. Žurnalo vadovybė paskelbė, kad tai padaryta be jos žinios ir sutikimo. Gal taip ir buvo, tačiau kai šis "pogrindinis" ekstremistų veiklą tiesiog reklamuojantis interviu pasirodė žurnale "L'Espresso" redaktorių mušimasis į krūtinę atrodo tikrai juokingai. Žurnalo straipsnis taip papiktino italus, kad valdžia už ryšius su teroristais įsakė abu žurnalistus suimti.

Tačiau užsienio spaudoje pasirodo ne tik ekstremistais besigėrinčių straipsnių. Yra ir publikacijų, kuriose bandoma nagrinėti "Raudonųjų brigadų" ir kitų neva kairuoliškų teroristų veiklos šaknis. Dauguma autorių beveik vieningai sieja šias organizacijas su bendru fašizmo

atgimimu Italijoje.

Pirmoji neofašistų teroristų organizacija "Juodoji tvarka" buvo įkurta iškart po karo — 1948-aisiais. 1956 metais žinomas fašistas P. Rautis įkūrė antrą panašią organizaciją — "Naująją tvarką". Abi jos, nors valdžios ir uždrautos, palaiko ryšius su legaliai veikiančia neofašistine partija — Italijos socialiniu sąjūdžiu.

Fašistiniai smogikai bandė įbauginti šalies gyventojus. Jie užpildinėjo demokratinių organizacijų mitingus, žudė kairiųjų partijų aktyvistus, bandė platinti "baimės psichozę", sprogdindami bombas bankuose, traukiniuose, tiesiog gatvėje. Tačiau jų viltys, kad per šią anarchiją neofašistinė partija sugebės sutvirtinti savo pozicijas parlamente, nepasiteisino. Į kiekvieną fašistinio teroro aktą italai — įvairių partijų ir pažiūrų atstovai — atsakė masinėmis demonstracijomis, protesto streikais.

Štai tada ir buvo griebtasi manevrų pridengti tą pačią fašizmo esmę raudonomis "proletarinės kovos" vėliavomis. Italijos istorijoje tai nėra nauja — juk panašiai veržimosi į valdžią dienomis dangstėsi ir Musolinio juodmarškiniai.

1970 metais po eilinio teroro akto vienoje Milano įmonėje pasirodė keistas sutrumpinimas — BR ir greta jo išpauštas pjautuvas su kūju. BR reiškė "Brigade Rosse" ("Raudonosios brigados"). "Kairuoliškos" ekstremistų organizacijos dygo kaip grybai po lietaus — "Autonomia Operaria" ("Darbininkų autonomija"), "Prima Lines" ("Pirmoji linija"), "Nuclei Armati Popolari" ("Ginkluotosios liaudies grupės") ir t. t.

Kad ir kokie "revoliucingi" būtų pogrindyje veikiančių teroristų ūkiai, jie iš tikrųjų tepila vandenį ant neofašizmo malūno, neigia tikrąją klasių kovą, sudaro palankias sąlygas stambiojo kapitalo diktatūrai įvesti. Juodmarškiniai, besidangstydami raudonomis spalvomis, negali suklaidinti už demokratiją kovojančių Italijos darbo žmonių.

V. Kavaliauskas

Anglijos parlamentarai apie Afganistaną

Anglijos parlamentarų delegacijos nariai, kurie lankėsi Afganistane šių metų pirmosiomis sausio dienomis, paragino Didžiosios Britanijos vyriausybę pripažinti Afganistano Demokratinės Respublikos vyriausybę.

Parlamento rūmuose įvykusioje spaudos konferencijoje jie pabrėžė, kad "Afganistano Demokratinės Respublikos vyriausybė kontroliuoja ir visą padėtį šalyje ir yra gyventojų remiama". Afganistano miestai ir rajonai, kur mes apsilankėme, gyvena ramų gyvenimą, normaliai funkcionuoja įstaigos ir parduotuvės. Šalyje vykdomi platūs socialiniai pertvarkymai, kuriuos remia didžioji dauguma Afganistano gyventojų. Visiškai aišku, kad įstaigos, įmonės ir armiją kontroliuoja Afganistano valdžia. Tokie svarbiausi delegacijos narių išpu-džiai iš apsilankymo Afganistane.

— Keliaudami po šalį, mes gavome pakankamai informacijos, kad įsitikintume, jog dauguma Vakarų spaudos pranešimų apie Afganistaną yra perdėti arba paprasčiausiai neatitinka tikrovę, — pabrėžiama Vilnis, 1981 vasario 19

delegacijos narių pareiškime. Kartu parlamentarai pažymėjo, kad Afganistano vyriausybė sudarė delegacijai galimybę apsilankyti visoje vietoje, kurias jie norėjo pamatyti, ir laisvai pasikalbėti su beveik visų Afganistano gyventojų sluoksnių atstovais, valdžia nedarė nė mažiausio spaudimo.

Pasmerkęs tam tikrų jėgų varomą propagandinę kampaniją ryšium su vadinamąja "Afganistano problema" delegacijos narys A. Robert pabrėžė, kad šios kampanijos tikslas — pateisinti naujas Vakarų šalių ginklavimosi varžbas, "šaltojo karo" propagandą. Parlamentarai griežtai pasmerkė paramą, kurią Afganistano maištininkams teikia JAV, Pakistanas, Kinija ir Egiptas. Mes neabejojame, kad tokia parama teikiama.

— Susitikimai su Afganistano vadovais, jų tarpe su Babraku Karmaliu, — pasakė Britanijos parlamentarai, — mus įtikino, jog Afganistano vyriausybė yra pasirengusi derybomis išspręsti visus ginčijamus klausimus savitarpio santykiuose su kaimyninėmis šalimis.

jkb

Irano šacho palikuonys

Neseniai, kai buvusiam Irano sosto įpėdiniui Rezaui Pahleviui sukako 20 metų, kai kas nusprendė jam įteikti dovaną — "povo" sostą, ir todėl jį paskelbė Irano šachu. Visa tai įvyko ne Teherane, kur yra garsusis sostas, o Kaire, kur įsikūrė tremtyje mirusio šacho šeima.

Visų pirma ką tik iškeptas Reza II, nepaisydamas Irano vyriausybės ir padedamas Kairo, kreipėsi į Irano Islamo Respublikos tautą, žadėdamas "savajai" liaudžiai pieno upes ir kisieliaus krantus. Tačiau kreipimesi nuskambėjo ir kurstytojiškos gaidelės. Reza ragino susivienyti visas "patriotines grupes" šalies viduje ir už jos ribų kovai bendro tikslo vardan, tai yra monarchijos atkūrimo vardan. Jis apgailestavo tik dėl to, kad "esamos nepaprastomis sąlygomis negalima surengti karūnavimo ceremonijų. O šias "nepaprastas" sąlygas, kaip žinoma, sukūrė Irano revoliucija.

Kairas oficialiai pareiškė, kad, nors skelbimo aktas ir įvyko Egipto sostinėje, bet tai dar nereiškia, kad naujajį šachą pripažįsta Egipto vyriausybė. Tokios pat pozicijos griebėsi ir JAV valstybės departamentas, kuris atmetė buvusio šacho sūnaus pretenzijas, kad jį pripažintų "pilnateisiu Irano "valdovu", ir suskubino patvirtinti, kad teisėta laiko dabartinę šalies vyriausybę.

Tuo tarpu neseniai paaiškėjo, kad kai kurie asmenys tiek Kaire, tiek ir už vandenyno buvo suinteresuoti, kad pasirodytų apsišaukėlis šachas. Visų pirma Egipto prez. Sadatas, neseniai išleido savo dukrą už sosto įpėdini.

Dabartinis Egipto vadovas be galo norėtų iškart pasėdėti ant dviejų ganėtinai apipuvusio geneologijos medžio šakų: ne tik su Pahlevio dinastija, gyvavusia 54 metus, bet ir su paskutiniu Egipto karaliumi Faruku, kurio sesuo Fauzija buvo pirmoji nuverstos šacho žmona.

Galima pateikti nemažai argumentų, kurie rodo, kad Rezos II iškilimas — prezidento Sadato ir tam tikrų JAV sluoksnių politikos vaisius. "Šacho" korta, prireikus, tikriausiai bus panaudota politiniame žaidime prieš Iraną, kurį žaidžia abi šalys.

Pastaruoju metu pastebėta, kad pagyvėjo emigrantų reakcinės jėgos, priešiškos Irano revoliucijai. Pabėgę iš šalies monarchistai Paryžiuje surengė susirinkimą, kuriame pareiškė esą lojalūs, ji remiantys ir be galo ištikimi "naujam monarchui". Karštligišką veiklą Izraelyje išplėtė ir buvusio šacho sesuo Ašrafa. Ji save laiko "pagrindine monarchijos mechanizmu spyruokle". Kad nuverstas režimas būtų restauruojamas, neprieštarauja ir Sachpuras Bachtijaras — paskutinis šacho statytinis, valdęs šalį 30 dienų, nors, tiesą sakant, jis labiau norėtų, o ne valdyti.

Vadovauti opozicijai, susivienijusiai į aljansą, mėgina privilioti buvusį ministrą pirmininką Ali Aminą. Šį aljansą remia daugelyje Europos šalių išsibarsčiusios emigrantų karininkų grupės, kurioms vadovauja Teherano budelis generalas Goliamas Ali Oveisis, ruošiantis samokslą prieš respubliką.

Šacho apsišaukėlio pareiškimas, kad dabartinė vyriausybė Irane bus nuverstas, visiškai atitinka kontrrevoliucinės emigracijos sieki-

mą kraujuje paskandinti Irano revoliuciją, o tai patenkina JAV ir reakcingus arabų režimus.

Visa tai būtų dingstis atnaujinti šurmuli aplink "povo" sostą, kuri puošia 26,733 brangakmeniai. Beje, pažymėtina, kad šis Didžiųjų Mongolų sostas anksčiau Irano valdovams nepriklausė. Prieš 240 metų į Teheraną jį atvežė Nadiras šachas po Delio užgrobito ir apiplėšimo.

Laikai pasikeitė, ir vargu dabar Irano tauta leis kokiam nors monarchui šią istorinę relikviją vėl užgrobti kaip trofėjų. Iš laikraščiu

Uganda po rinkimų

Po ilgos politinės suirutės Ugandoje įvyko parlamento rinkimai. Juose įtikinamą pergalę pasiekė Ugandos liaudies kongreso partija, o jos lyderis Miltonas Obotė tapo šios Rytų Afrikos respublikos prezidentu.

55 metų amžiaus M. Obotė — ne naujokas Afrikos politinėje scenoje. Nuo 1962 metų, kai Uganda išsivadavo iš kolonizatorių anglų ir iškovojo nepriklausomybę, jis ketverius metus buvo ministras pirmininkas, o 1967-1971 metais — šios šalies prezidentas.

Idžiui Aminui įvykdžius karinį perversmą, prezidentas Obotė buvo nuverstas ir apsigyveno Tanzanijoje. Neseniai laikraštyje "Uganda tams" paskelbti straipsniai įtikinamai rodo, kad Aminą rėmė Anglijos, JAV ir Izraelio žvalgybos tarnybos. Neokolonizatoriams M. Obotė buvo "pernelyg kairių pažiūrų", o jo Ugandos vystymo programa — "Eilinio žmogaus chartija", paskelbta pučo išvakarėse, kai kam sukėlė mintį, kad Uganda gali pasirinkti nekapitalistinį vystymosi kelią.

Bet dešimt Amino diktatūros metų nedavė dividendų tiems, kurie sveikino M. Obotės nuvertimą. Savavaliavimas ekonomikoje, visų postų atidavimas savo statytiniams, diktatoriški I. Amino valdymo metodai — dėl viso to Ugandos, kažkada vadintos "Afrikos perlu", ūkis šiuo metu nusmuko. Pakanka pasakyti, kad bendroji produkcijos gamyba šalyje sumažėjo 80 procentų. Tris keturis kartus mažiau nuimama pagrindinių eksportuojamų kultūrų — kavos, medvilnės, arbatos. Parduotuvės tuščios, o "juodojoje rinkoje" produktai parduodami kainomis, 12-15 kartų viršijančiomis analogiškų prekių vertę kaimyninėse šalyse. Kaip pripažino agentūros AP korespondentas, "nuždymai iš keršto, ginkluoti apiplėšimai, susišaudymai ir fizinis valstybinių veikėjų likvidavimas — visa tai Ugandoje vyko dešimt metų".

Todėl nenuostabu, kad šalyje atsirado jėgų, kurios, draugiškos armijos iš kaimyninės Tanzanijos remiamos, nuvertė diktatorių Aminą ir sudarė sąlygas normalizuoti gyvenimą šalyje. Kaip pareiškė M. Obotė, užimdamas respublikos prezidento postą, Uganda vėl tvirtai stoja į demokratinio vystymosi, teisėtumo ir gyventojų pilietinių teisių atkūrimo kelią. Prezidentas pabrėžė, kad nacionalinio atkūrimo problemos, jų tarpe — ekonomikos kėlimas, pareikalauja pasiaukojamų ir sutelktų visos liaudies pastangų. Svarbiausias efektyvus šių uždavinių sprendimo veiksnys yra visokeriopas nacionalinės vienybės stiprinimas, taip pat plačiųjų liaudies masių parama naujam Ugandos vyriausybei. S. Kulikas 5

TSKP CK pagrindinių krypčių projekte, yra toliau kelti tarybinių žmonių gerovę. Vadovaudamasis šiuo uždaviniu, Lietuvos KP suvažiavimas nubrėžė svarbiausias gaires, kaip vienuoliktojo penkmečio metais toliau visapusiškai plėtoti Lietuvos ekonomiką, mokslą ir kultūrą, didinti jos indėlį į komunistinės visuomenės kūrimą Tarybų šalyje.

Diskusijose dėl pranešimų kalbė-

— Žengdamas į gyvenimą, — sako pirmininkas, — aš nesitikėjau turėti tokias pareigas, kokias turiu šiandien. Kas galėjo pagalvoti, kad aš, paprastas bežemio vaikas, vadovausiu apylinkės žmonių gyvenimui, spręsiu sudėtingas šių dienų tarybinio gyvenimo problemas. Tik tarybinėje šalyje visi žmonės turi vienodas sąlygas ir galimybes...

Į savo pirmininką apylinkės žmonės kreipiasi įvairiausiais klausimais. Todėl jo kabinete net ir neilgai pasisvečiavus, daug sužinai kuo gyvena šiandieniniai Josvainiai.

Štai pas pirmininką užėjo kolūkinio kaimo veteranas B. Dovydavičius.

Paklaustas, kaip gyvena, ko pageidautų, svečias nusišypsojęs pasakė:

— Kiekvieną mėnesį laiškiniukas man atneša pensiją. Vadinasi, jei net nedirbčiau, ir tai gyvenčiau gerai. Mūsų šeimoje pensiją gaunu ne tik aš, bet ir mano senukas tėvas, baigiantis jau devintą dešimtį. Nuširdus ačiū Tarybų valdžiai už aprūpintą senatvę.

Josvainių ryšių skyriaus laiškiniukai daugiau kaip septyniems šimtams apylinkės pensininkų kas mėnesį išmoka beveik keturiasdešimt tūkstančių rublių. O kur dar dirbantieji pensininkai, kuriems pensijas moka ūkiai ir kitos įstaigos.

Kartu su pirmininku bevartant apylinkės istorijos puslapius, pasibeldžia Josvainių vidurinės mokyklos direktorius, veiklus deputatas V. Rakickas. Švietimo nuolatinė komisijai, kuriai jis vadovauja, darbo niekada nestinga. Šiuo metu vien Josvainių apylinkėje yra keturios pradinės ir viena vidurinė mokykla, kurioje mokosi septyni šimtai mokinių, dirba pusšimtis mokytojų.

Rūpinasi savo pamaina ir abiejų ūkių žemdirbiai. Kasmet su ūkių stipendijomis pasiunčiami į aukštąsias ir profesines technikos mokyklas kolūkiečių vaikai, kurie nori įsigyti žemdirbio specialybes. Todėl Josvainiuose nesiskundžiama jaunų darbo rankų trūkumu. Visuose gamybos baruose kovojama už gražią darbo žmonių buitį ir kultūrą. Žemdirbiui nebepakanka vien gerų materialinių sąlygų, kurias jis šiandien turi. Žmonėms reikia ir dvasios peno, jie nori daug žinoti ir matyti. Vien šiais metais apylinkės žmonių grupės pabuvojo ne tik tolimiausiuose Tarybų šalies kampeliuose, bet ir Čekoslovakijoje, Vengrijoje, Vokietijos Demokratinėje Respublikoje.

Nesėdi josvainiečiai sudėję rankų ir subatvakariui atėjus. Kultūros namuose veikia dramos ratelis, yra vyrų ir moterų vokaliniai ansambliai, choras, jaunimo šokių kolektyvas, pučiamųjų orkestras, estradinis ansamblis.

Turiningas ir šviesus dabar Josvainių apylinkės žmonių gyvenimas.

A. Norvaišas

JUODŠILIŲ PAUKŠTYNAS

Vilniaus rajono Juodšilių paukštyno darbuotojai nuo metų pradžios respublikos ir šalies veisliniams paukštynams pardavė beveik milijoną kiaušinių — pusantro karto daugiau negu per tą patį laiką pernai. Be to, juodšiliečiai tarpūkiniams paukštynams bei smulkesnėms paukščių fermoms kasmet išperina apie septynis milijonus vienadienių viščiukų, apie 500 tūkstančius jų parduoda kaimo gyventojams.

Vilnis, 1981 vasario 19

Iš Lietuvos Komunistų partijos suvažiavimo

[KABLEGRAMA]

Lietuvos KP XVIII suvažiavimo salėje.

M. Baranausko (ELTA) nuotrauka-

Sausio 29-30 dienomis Vilniuje, Operos ir Baletu Teatro rūmuose, įvyko Lietuvos Komunistų partijos XVIII suvažiavimas. Į jį Lietuvos komunistai išrinko 933 delegatus — revoliucinio judėjimo, pilietinio ir didžiojo tėvynės karų dalyvius, Tarybų Sąjungos ir Socialistinio Darbo didvyrius, darbo pirmūnus, partinius, profsąjungų ir jaunimo darbuotojus, mokslo, kultūros ir meno veikėjus, TSRS ginkluotojų pajėgų atstovus.

Lietuvos KP Centro Komiteto ataskaitą suvažiavimui pateikė Lietuvos KP CK pirmasis sekretorius Petras Griškevičius. Pranešėjas plačiai išnagrinėjo respublikos partinės organizacijos darbą vadovaujant visuomeniniam politiniam gyvenimui, ekonomikai ir kultūrai, plačiai kalbėjo apie laimėjimus, pasiektus dešimtajame penkmetyje ir uždavinius, kuriuose reikės spręsti per vienuoliktąjį penkmetį.

Priešakinėse gamybininkų, kultūros, švietimo, mokslo darbuotojų

gretose, pažymėjo pranešėjas, visada buvo komunistai. Po praėjusio suvažiavimo Lietuvos partinė organizacija padidėjo 25 tūkstančiais žmonių ir dabar jau turi 171 tūkstantį TSKP narių bei kandidatų į narius. 55 procentus jų sudaro darbininkai ir kolūkiečiai. Per atskaitinį laikotarpį žymiai aktyviau ir kryptingiau pradėjo dirbti pirminės partinės organizacijos, kurių šiuo metu yra daugiau kaip 5 tūkstančiai.

Lietuvos Komunistų partijos XVIII suvažiavimas atskiru darbotvarkės punktu apsvarstė klausimą dėl TSKP Centro Komiteto projekto Tarybų Sąjungos Komunistų partijos XXVI suvažiavimui, "Pagrindinės TSRS ekonominio ir socialinio vystymo kryptys 1981-1985 metams ir laikotarpiui iki 1980 metų". Pranešimą padarė Tar. Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininkas Ringaudas Songaila.

Svarbiausias vienuoliktojo penkmečio uždavinys, suformuluotas

jo 29 delegatai ir suvažiavimo svečiai. Lietuvos komunistų visų darbo žmonių vardu jie užtikrino TSKP Centro Komitetą, jo Politinį Biurą, asmeniškai draugą L. Brežnevą, jog Tarybų Lietuvos žmonės su didžiu atsakomybe sieks, kad būtų įgyvendinti TSKP XXVI suvažiavimo nutarimai ir vienuoliktojo penkmečio uždutys. Suvažiavimo delegatai išrinko Lietuvos KP Centro Komitetą, revizijos komisiją ir delegatus į TSKP XXVI suvažiavimą.

Įvyko Lietuvos Komunistų partijos Centro Komiteto plenumas. Jis apsvarstė organizacinius klausimus.

Lietuvos KP Centro Komiteto pirmuoju sekretoriumi išrinktas Petras Griškevičius, Lietuvos KP Centro Komiteto antruoju sekretoriumi — Nikolajus Dybenka, Lietuvos KP Centro Komiteto sekretoriais — Vytautas Astrauskas, Algirdas Brazauskas, Lionginas Sepešys.

V. Petkevičienė

Didelės permainos Josvainiuose

Kur Sušvės upelis už Svilių kaimo daro staigų vingį, stovi senas vandens malūnas. Buržuazijos valdymo metais jis priklausė vienam turtingiausių Josvainių apylinkėje žmonių — stambiam pramonininkui Rufkei. Daugelis šio krašto vargingųjų valstiečių vaikų tame malūne praleido savo jaunystę, gausindami išnaudotojo turtus.

Ir senasis malūnas, ir žemės aplinkui šiandien priklauso jų tikriesiems šeimininkams — Kėdainių rajono Josvainių apylinkės žemdirbiams. Dabar čia įsikūrę du dideli ūkiai — Vainikų paukštinkystės tarybinis ir Josvainių kolūkis, toli garsėjantys savo derlingais laukais, produktyviomis gyvulių bandomis.

6

Štai pernai Josvainių kolūkyje buvo gauta daugiau kaip puspenkto milijono rublių piniginių pajamų. Didelė šios sumos dalis panaudojama ne tik naujai, moderniai žemės ūkio technikai įsigyti, statyboms, bet ir žemdirbių darbo bei buitės sąlygoms gerinti. Vien kolūkio centrinėje gyvenvietėje Josvainiuose, besikuriančioje netoli Kėdainių —

Kauno plento, per paskutiniuosius penkerius metus pastatyta dvidešimt gyvenamųjų namų. Su ūkio pagalba lengvatinėmis sąlygomis daugiau kaip pusšimtis šeimų čia susirentė nuosavus namus. Josvainiečiai turi savo parduotuvę, valgyklą, vaikų darželį, o neužilgo duris atvers naujieji kultūros namai. Rekonstruotas ūkio paukštynas, pastatyta karvidė ir veršidė, bai-

giamos įrengti erdvios mechaninės dirbtuvės. Tai žymiai palengvina žmonių darbą, daro jį patrauklesnį.

Vainikų paukštinkystės tarybinio ūkio paukštinkiai kasmet surenka per penkiolika milijonų kiaušinių. Be to, laukuose gerai dera javai, daug pajamų duoda pieno ir penimų galvijų fermos.

Visam apylinkės gyvenimui vadovauja liaudies deputatų taryba, kurios deputatais ūkių žmonės išrinko pačius geriausius gamybininkus, žemės ūkio specialistus, kultūros, švietimo ir medicinos darbuotojus. Jaukiame dviaukščiame name Josvainiuose, prie kurio plevėsuoja respublikos vėliava, ir įsikūręs apylinkės vykdomasis komitetas. Nebe pirmą dešimtmetį jo pirmininku dirba S. Sereikis.

Memorialinė lenta Justui Paleckiui

Prie Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pastato, J. Janonio gatvė nr. 4, tapo atidengta memorialinė lenta pirmajam prezidiumo pirmininkui Justui Paleckiui.

I mitingą, skirtą šiam įvykiui, atvyko P. Griškevičius, A. Barkauskas, R. Songaila, N. Dybenka, A. Barauskas, K. Kairys, V. Sakalauskas, L. Šepetys, V. Astrauskas, V. Baltrūnas, J. Petkevičius, ministrų pavaduotojai, partijos, Didžiojo Tėvynės karo darbo veteranai, atsakingi partiniai, tarybiniai, profsąjungų, komjaunimo darbuotojai, Justo Paleckio giminės ir artimieji, bendražygiai, respublikos sostinės visuomeninių organizacijų atstovai, jaunimas.

Mitingą pradėjo Vilniaus miesto Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininkas A. Vileikis.

Pirmutiniai žodis buvo suteiktas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkui A. Barkauskui. Jis žymėjo, kad Justas Paleckis, savo ilgamete valstybine, politine ir visuomenine veikla pelnė Lietuvos darbo žmonių pripažinimą ir pagarbą, paliko nenykstantį pėdsaką tautos istorijoje. Būdamas nuoseklus internacionalistas, A. Barkauskas akcentavo, jis visomis galiomis stiprino neišardomą broliškųjų tautų draugystę, nuoširdžiai rūpinosi, kad Lietuva vieningoje tarybinių respublikų šeimoje sparčiai augtų ir klestėtų. Justą Paleckį galėjai sutikti ir darbininku

kolektyvuose, ir valstiečių susirinkimuose, ir inteligentijos renginiuose. Iš jo kalbų, straipsnių, knygų trykšte tryško socialistinio patriotizmo ir internacionalizmo gaida, gili neapykanta priešams, meilė dirbančiam ir kuriančiam žmogui, optimizmas.

Lietuvos KP Centro Komiteto ir respublikos vyriausybės nutarimu žymaus valstybės ir visuomenės veikėjo, rašytojo ir publicisto, Socialistinio Darbo Didvyrio Justo Paleckio atminimas plačiai įamžintas, A. Barkauskas kalbėjo. Jo vardu pavadinta Kauno viešoji biblioteka, viena iš Lietuvos TSR sostinės — Vilniaus gatvių, kolūkis gimtojoje Žemaitijoje. Ir, girdi, šiandien susirinkome atidengti memorialinės lentos prie pastato, kuriame būdamas Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininku ilgus metus dirbo Justas Paleckis. Gausus čia atėjusių vilniečių būrys kartu su jo artimaisiais ir buvusiais bendražygiais tuo vėl pagerbia tautų komunistą, ištikimą liaudies sūnų, A. Barkauskas pasakė.

Apie Justo Paleckio plačią politinę, visuomeninę, literatūrinę veiklą mitingą kalbėjo "Gimtojo krašto" laikraščio vyriausiasis redaktorius V. Reimeris, Vilniaus V. Lenino skaičiavimo mašinų gamyklos elektromontuotojas, TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputatas S. Šnitkovas.

Mitingui pasibaigus, Memorialinės lentos papėdėje buvo padėta gėlių.

Vilniuje, prie Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo rūmų atidengta memorialinė lenta pirmajam Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkui Justui Paleckiui. V. Gulevičiaus nuotr.

Juozo Garelio gimtinė

Juozo Garelio gimtinė

Siame name 1900 m. birželio 29 d. gimė revoliucinio judėjimo dalyvis J. Garelis (mirė 1940), visą gyvenimą skyręs revoliucinei kovai, į kurią įsijungė 1918 m. Tais metais jis buvo priimtas į LKP Pievėnų kuopelę, kovojo už Tarybų valdžią Mažeikių apskrityje. Nuo 1920 m. J. Garelis buvo kuopelės sekretorius ir LKP Mažeikių parajonio komiteto narys. Vėliau jis dirbo pagrindinėje spaudoje. 1930 m. buvo išrinktas į LKP CK sekretoriatą. Drauge su K. Preikšu 1931 m. vadovavo naujos "Spartako" spaustuovės įrengimui Kaune. 1933 m. išvyko į Maskvą, dirbo partinės mokyklos lietuvių sekretoriaus vedėju. 1936 m. grįžęs į Lietuvą, dirbo LKP CK pirmuoju sekretoriumi Kaune, bendradarbiavo pagrindinėje spaudoje. Už revoliucinę veiklą J. Garelis 1936 m. suimtas ir nuteistas 8 metus kalėti. Kalėdamas Kaune, Siauliuose, vadovavo politinių kalinių lavinimosi Vilnis, 1981 vasario 19

rateliams. J. Garelis mirė kalėjime 1940 m.

Namas 1963 m. restauruotas, 1968 m. jame atidaryta memorialinė ekspozicija.

PLUNGĖS LIAUDIES MEISTRAI

Liaudies meno draugijos Plungės rajono skyrius Platelių apylinkės Tarybos salėje buvo surengęs liaudies meno parodą. Buvo eksponuojama apie 200 medžio, tapybos, tekstilės darbų, kuriuos pateikė apie 20 liaudies meistrų bei kitų meno puoselėtojų.

RODĖ KULINARINIUS SUGEBĖJIMUS

Biržų rajono Pabiržės vidurinės mokyklos buities darbų mokytojos B. Dilienės iniciatyva IV-VII klasių moksleivės buvo surengusios įdomią jaunųjų šeiminkinių stalo parodą. Kiekviena klasė prie atskiro stalo rodė savo kulinarius sugebėjimus.

A. Vienuolio jubiliejui artėjant

Anykščiai jau ruošiasi literatūros klasiko Antano Vienuolio-Žukausko jubiliejui, 1982 m. balandžio 7 dieną sukaks 100 metų, kai gimė žymusis lietuvių prozininkas.

A. Vienuolis buvo įdomi asmenybė. Jo veikla labai plati ir šakota. Jis ne tik rašytojas, bet ir Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos deputatas, farmacininkas, kultūros paminklų saugotojas, muziejininkas, mokytojas. Jis buvo bendravęs, bendradarbiavęs, susirašinęs su daugeliu žmonių. Dėl to A. Vienuolio asmeninis archyvinis fondas yra labai didelis. Žymi dalis medžiagos, susijusios su A. Vienuolio gyvenimu ir kūryba, yra sukaupta valstybinėse saugyklose.

Tačiau dar daug ko yra žmonėse: A. Vienuolio laiškų, knygų su autografais, finansinių dokumentų, nuotraukų. Išblaškyta po įvairias vietas, ta medžiaga praktiškai neprieinama A. Vienuolio gyvenimo kelio bei kūrybos tyrinėtojams. Tokios medžiagos vieta yra valstybinėse saugyklose, jų tarpe — A. Vienuolio memorialiniame muziejuje.

Vienas didžiųjų muziejaus rėmėjų yra rašytojo sūnus Stasys Žukauskas, perdavęs muziejui vertingų eksponatų. Ypač daug — apie 90 — jis perdavė 1980 metais. Pačios atvežė ir muziejui nemaža eksponatų atidavė šiaulietė Teklė Sedelskytė, vilnietė Julija Starkienė, viešintiškis Povilas Skrebūnas. Tokių žmonių sąrašas ilgokas, jų yra ne tik Lietuvoje.

Tikimės, kad, jubiliejui artėjant, tokių muziejaus bičiulių atsiras daugiau.

Teresė Mikeliūnaitė
A. Baranausko ir A. Vienuolio
muziejaus direktorė

"KIEK KAUNE PER DIENA SUVALGOMA DUONOS"

Tokia antrašte 1937 m. sausio 14 d. "Lietuvos žinių" 10-ajame numeryje išspausdintoje korespondencijoje buvo rašoma: "Provizoriniais apskaičiavimais Kauno miesto gyventojai per dieną suvalgo apie 40 tūkstančių kilogramų duonos. "Parama" krautuvėms per dieną pateikia apie 20 tūkstančių kilogramų duonos..."

Tuo metu "Paramos" duonos kepykla buvo didžiausia ir moderniausia mieste. Tiesa, dar veikė kelios mažos privačios duonos kepyklos. Taip tuomet kaimiečiai suvalgydavo apie 40 tonų duonos.

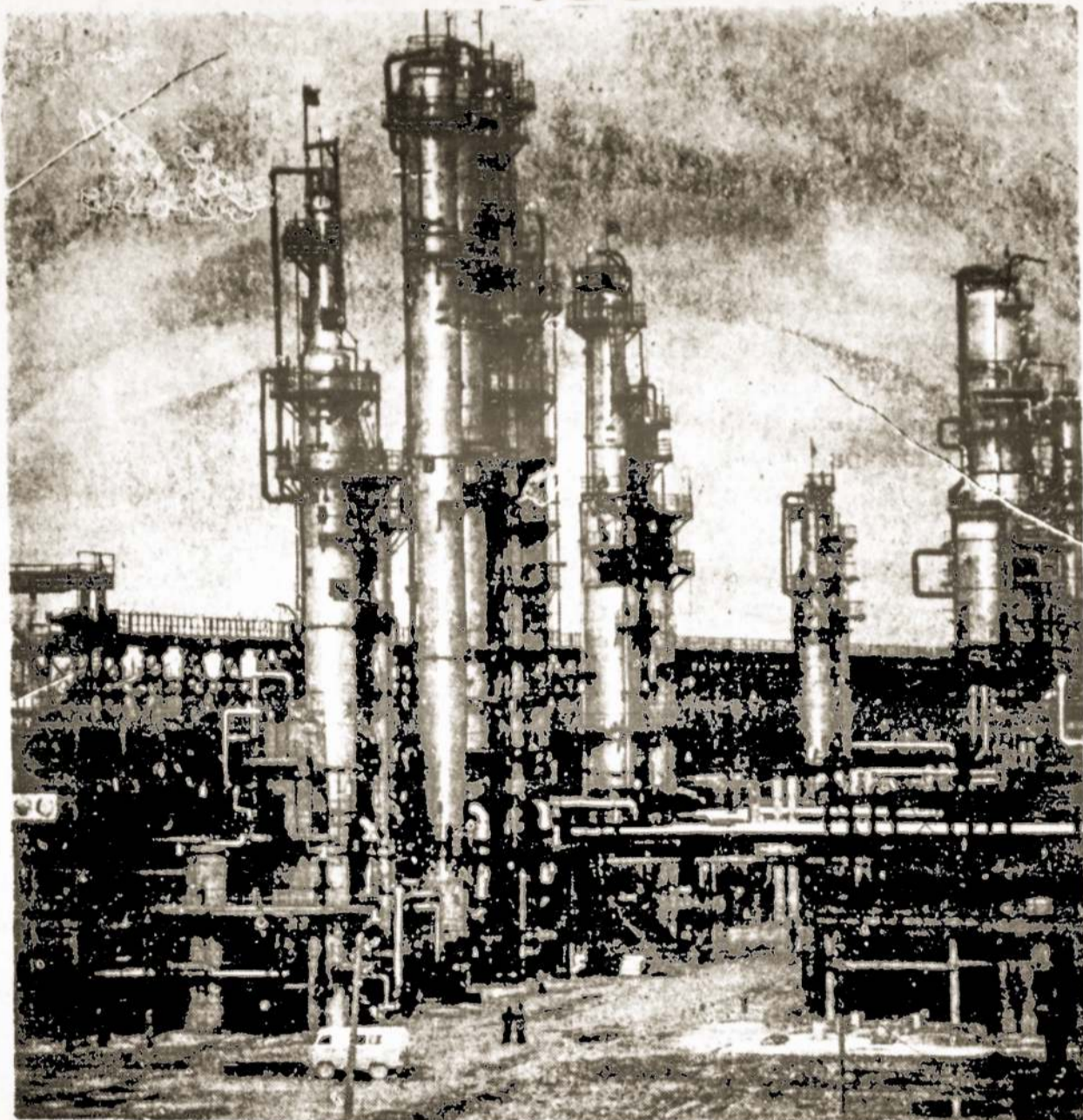
Įdomu, kiek duonos dabar pateikiama Kauno gyventojams?

— Miesto duonos kepyklos per dieną iškepa aštuoniasdešimt tonų duonos. Įmonės negali didinti pajėgumų ir visiškai patenkinti išaugusių poreikių, — sako miesto Duonos pramonės gamybinio susivienijimo direktorius Juozas Verbickas, Bet ši problema jau išspręsta: vienuoliktojo penkmečio pirmųjų metų pirmosioms dienomis pradeda veikti moderni, visiškai mechanizuota ir automatizuota duonos kepykla TSRS 50-mečio prospekte.

Jos pajėgumas — šimtas keturiasdešimt tonų duonos gaminių per dieną.

Taigi netrukus naujasis duonos fabrikas kauniečiams teiks duonos beveik du kartus daugiau negu iki šiol buvo gaminama, arba penkis kartus daugiau negu kauniečiai jos suvalgydavo daugiau kaip prieš 40 metų.

Mažeikių gigantas

Įmonės pagrindinis technologinis kompleksas.

Praeitų metų rugsėjį baigta statyti ir pradėjo veikti Mažeikių perdirbimo gamyklos pirmoji eilė. Tarybų Lietuvos pramonė pasipildė nauja industrijos šaka — naftos produktų gamyba.

Naujoji gamykla — didelė parama visai respublikos ekonomikai. Žymiai sumažės krovinių su naftos produktais iš kitų respublikų. Taip pat naftos transportavimas naftotiekiu sumažins transporto išlaidas, lyginant su pervežimu geležinkeliu, 2,5 karto. Respublikos liaudies ūkis bus operatyviau aprūpinamas kuru, kadangi nuotolis tarp kuro gamintojų ir vartotojų gerokai sutrumpės. Benzinai, dizelinis kuras, mazutas, suskystintos dujos, kiti naftos produktai bus gaminami vietoje.

Mažeikių gamykla — ne tik didžiausia, bet ir labiausiai automatizuota respublikos įmonė. Darbas joje reguliuojamas ir kontroliuojamas iš gamyklos centrinės operatūrinės.

Pirmąją Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos eilę sudaro pagrindinio technologinio komplekso įrenginys, centrinė kompresorinė, vandens įrengimų blokas, žaliavos bazės, suskystintų dujų parkas, valymo įrenginiai ir kiti fabrikinės paskirties objektai.

Projektuotojams pavyko visa naftos perdirbimo technologinį procesą sujungti viename kompleksiniame įrenginyje. Jame vyksta pirminis naftos distiliavimas, katalizinis riformingas, produktų hidrovalyvas ir dujų frakcionavimas. Įrenginio galutinė produkcija — ne atskiri pusfabrikačiai, bet jau gata va produkcija — aukštos kokybės kuras.

Lietuvos naftos chemijos pramonę padėjo kurti visa šalis, nes be kitų respublikų paramos vien Lietuvai būtų sunku pastatyti tokį sudėtingą objektą. Statyboje dalyvavo TSRS montavimo ir specialiųjų darbų ministerija, trestas "Baltranstroj", Vyriausioji energetikos ir elektrifikavimo valdyba, Lietuvos statybos organizacijos. Daugiau kaip 40 respublikos pramonės įmonių ir organizacijų pasiuntė savo atstovus į šią statybą. Specialistai iš Maskvos, Jaroslavlino, Nerežnyje Čelny, Penzos, kitų šalies miestų padėjo montuoti sudė-

tingus įrengimus. Gamyklai juos siuntė Rusijos Federacija, Ukraina, Baltarusija, Uzbekija, Azerbaidžianas, Gruzija, Moldavija, Estija, Latvija.

Naujai pramonės šakai reikia gerai paruoštų eksploatacininkų; aukštos kvalifikacijos darbininkų ir inžinerijos bei technikos darbuotojų. Ne viena Tarybų Sąjungos naftos perdirbimo įmonė (Jaroslavlino, Volgogrado, Novopolocko) išmokė įvairių specialybių daugelį Lietuvos darbininkų, technikų, inžinierių, padėti naujai įmonei atsiuntė savo geriausius specialistus.

Štai ką reiškia Lietuvai būti tarybinių tautų šeimoje. Viena Lietuva galėjo ir persiplėsti, tokios įmonės niekaip nebūtų galėjus pastatyti.

Su meile Vilniaus senamiesčiui

Kad ir kaip saugomas Vilniaus senamiestis, jis vis dėlto sensta. Siekiant jam ženkliai padėti, reikia jį regeneruoti ir modernizuoti, o tam reikalingas projektas. Ir čia didžiulė atsakomybė gula ant architektų — projekto autorius — pečių: kaip išsaugoti praeities paminklus ir kaip atstatyti pastatus, kuriuos įprastinėmis sąlygomis tektų traktuoti kaip griautinus; kaip spręsti transporto, komunikacijų, mažųjų architektūros formų, sensacijos problemas, kaip...

Žodžiu šimtas problemų ir... viena architektė. Komunalinio ūkio projektavimo instituto vyriausioji projektų architektė Nina Masaitienė. Jau daugelį metų ji sėkmingai vadovauja Vilniaus miesto gyvenamojo fondo atstatymo projektavimui, pasiūlė įdiegti respublikoje (beje, vienoje iš pirmųjų šalyje) techniškai ir ekonomiškai pažangų senamiesčio kompleksinio kapitalinio remonto projektavimo ir vykdymo metodą — gyvenamųjų kvartalų regeneraciją viso kvartalo mastu.

Kai 1965 m., būdama jauna specialistė, atėjo dirbti į komunalinį ūkį, vienas pirmųjų jos savarankiškų darbų buvo senamiesčio namo rekonstrukcija. Vėliau reikėjo rekonstruoti gretimą — vėl davė jai: sakė, tu čia viską žinai, tu ir daryk. O kai atėjo eilė kvartalo

POLIMERAI TARNAUJA ŽMOGUI

Ne vienas dar iš vaikystės dienu prisimename amžinas kurpaites iš lietuvių liaudies pasakos "Eglė žalčių karalienė". Atėjo jas Žilvino žmona metus, kitus, trečius — o sunešioti niekaip negalėjo...

— Tikriausiai tas apavas buvo padarytas iš plastmasių, — juokauja Kaune isikūrusio Fizikinių techninių energetikos problemų instituto laboratorijos vadovas, chemijos mokslų daktaras Adomas Mačiulis. — Stebukladarė chemija sukuria tokias medžiagas, kokių gamta nepajėgė padaryti ir per tūkstantmečius — labai stiprias, atsparias, ilgaamžes.

Kuriant ateities medžiagas, sėkmingai dirba Tarybų Lietuvos mokslininkai. Štai laboratorijoje, kuriai vadovauja A. Mačiulis, pastaruoju metu gimė keletas originalių kompozicinių medžiagų, kurios jau pradėtos plačiai taikyti įvairiose technikos srityse. Visos jos pagamintos iš plastmasių, todėl labai atsparios aukštomis temperatūroms, ilgai nepraranda užprogramuotų savybių. Ypač vertinga kompozicija "termofosas", kuriose sujungti geriausi plastmasių ir keramikos privalumai. Iš tokios medžiagos pagamintoms detalėms tūkstanties laipsnių Celsijaus temperatūra — vieni juokai. O juk aukštos kokybės plienai neatlaiko nė 700 laipsnių karščio...

Mokslininkas dėlioja ant stalo dešimtis dirbtinių medžiagų pavyzdžių. Daugelis jų jau tarnauja žmogui. Antai, chemikams pasiūlius, Akmenės statybinių medžiagų kombinate pradėtos gaminti poliimerinės medžiagos, kuriomis padengus dujotiekius ar naftotiekius beveik trečdaliu padidėja jų tarnavimo laikas. Dešimtyse šalies įmonių jau naudojami plastmasiniai "šarvai", apsaugantys metalo dirbi-

nus ir detales nuo pražūtingo korozijos poveikio. Laboratorijoje ruošiamos polimerinės medžiagos ir visiškai naujai "profesijai" — darbai ateities elektrinėse.

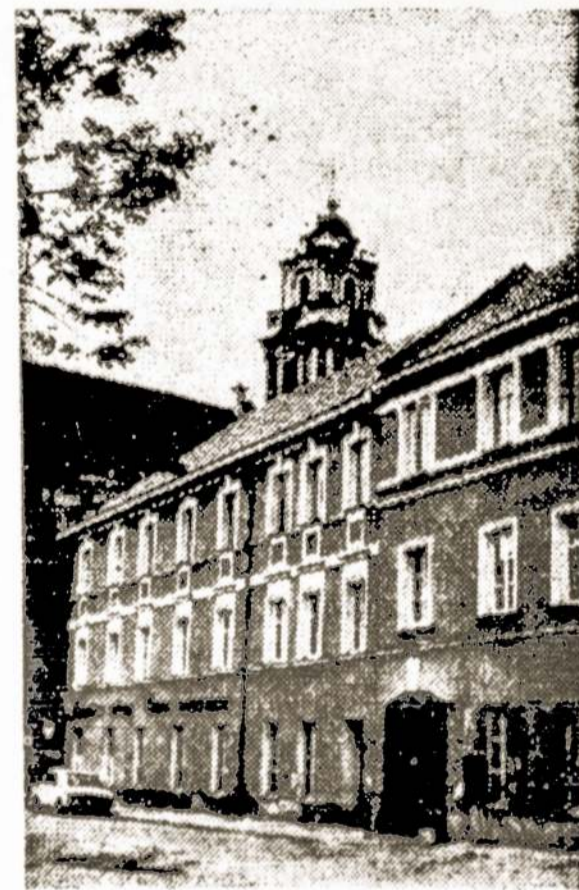
Adomas Mačiulis jau keletą metų vadovauja respublikiniam polimerinių medžiagų panaudojimo liaudies ūkyje komitetui, todėl puikiai žino, ką dirba ir kitų respublikos mokslo įstaigų chemikai-polimerininkai. Lietuvos tekstilės pramonės mokslinio tyrimo institute iš sukurtų cheminių pluoštų, pavyzdžiui, bandoma pagaminti originalius drabužius. Žiemos speigui specialistai žada apsiaustus iš plorytės medžiagos, kurie šildys neblogiau kaip kailiniai, o svers vos kelis šimtus gramų. Tokias medžiagas aus iš miniatiūrinių polimerinių vamzdelių, kurių viduje bus oras — puikus šilumos izoliatorius. Statybos ir architektūros instituto specialistai iš plastmasių projektuoja lengvus ir pigius pastatus žmonių poilsiui. Žemės ūkio akademijoje ryškėja čia kuriamo labai našaus drenažo kombinato kontūrai. Tokia mašina pati kas griovelius, iš karto gamins polimerinius vamzdžius ir tuoj pat juos suklos.

— Tarybų Lietuvos chemikų darbai, kuriant naujas plastmasines medžiagas ir gerinant jų savybes, yra labai aukšto lygio, — Vilniuje įvykusioje sąjunginėje polimerininkų konferencijoje pažymėjo pasaulinio garso mokslininkas, TSRS Mokslų Akademijos akademikas sekretorius Nikolajus Emanuelis. — Jie reikšmingi ne tik respublikos, bet ir visos šalies ekonomikai. Lietuvoje sukurtos originalios medžiagos Tarybų Sąjungos mastu kasmet jau duoda keliolika milijonų rublių ekonomijos.

R. Česna

Algio Puškoriaus nuotraukose — architektė Nina Masaitienė ir pagal jos projektą regeneruoto Vilniaus 54-ojo kvartalo fragmentas.

remontui, tai sakė, projektavai tą ir tą, tai jau kvartalą — savaime suprantama... Toliau — daugiau. Ir architektė jau nebeįsivaizduoja savęs be senamiesčio.

Ir daug kas neįsivaizduoja senamiesčio be N. Masaitienės, be jos racionaliai ir konstruktyviai suprojektuotos senamiesčio kvartalų rekonstrukcijos, erdvių ir patogių butų. Architektė viena arba drauge su kitais projektavo Vilniaus 54, 34, 61, 10, 25 kvartalų rekonstrukcijas, rengė daugelio atskirų gyvenamųjų namų (Lenino pr. 52) 1, M. Melnikaitės 10, Tiltų 10, T. Vrublevskio 4, Stiklių 10, Totorių 15, M. Gajaus 9 ir kt.) kompleksinio kapitalinio remonto projektus. Jos

patirtis gyvenamųjų pastatų kompleksinio kapitalinio remonto srityje, didelis darbūmas ir reiklumas sau, nuolatinis domėjimasis architektūros ir mokslo laimėjimais igalino pagerinti kvartalų inžinerinį tinklą bei teritorijų tvarkymą, remontuojamų pastatų ir butų planavimą, ekonomiškiau atlikti darbus. Už Vilniaus senamiesčio kvartalų kompleksinio kapitalinio remonto projektus N. Masaitienė apdovano-ta sąjunginės Liaudies ūkio pasiekimų parodos aukso medaliu (1977), TSRS architektų sąjungos diplomu (1978) ne kartą jos projektai apdovano-ti konkursuose.

Saulius Samlys
Vilnis, 1981 vasario 19

Tarybų Lietuvos rašytojų suvažiavimas

Sausio 13-14 dienomis Vilniuje vyko Lietuvos TSR rašytojų sąjungos VII suvažiavimas.

Į jį atvyko draugai P. Griškevičius, A. Barkauskas, V. Sakalauskas, L. Sepetys, V. Baltrūnas, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotojas E. Mieželaitis, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Česnavičius, LKP CK skyrių vedėjas J. Kuotelis, S. Šimkus, respublikos kultūros ministras J. Bielinis, kiti atsakingi partiniai, tarybiniai, profsąjungų darbuotojai, kūrybinių sąjungų, leidyklų, spaudos organų vadovai.

Į suvažiavimą taip pat atvyko TSKP CK kultūros skyriaus atsakingas darbuotojas G. Gocas, TSRS rašytojų sąjungos valdybos sekretorius R. Roždestvenskis, brolišku respublikų ir VDR rašytojų sąjungų atstovai.

Atskaitinį pranešimą padarė Lietuvos TSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas A. Maldonis, pranešimą apie Rašytojų sąjungos organizacinę veiklą — sąjungos valdybos sekretorius A. Pocius.

Diskusijose dėl sąjungos valdybos atskaitinių pranešimų kalbėjo respublikos liaudies rašytojas M. Sluckis, "Pergalės" žurnalo vyriausiasis redaktorius J. Macevičius, rašytojų sąjungos meninio vertimo komisijos pirmininkas E. Matuzevičius, rašytojai M. Martinaitis, A. Bieliauskas, A. Baltakis, Rašytojų sąjungos Kauno skyriaus atsakingas sekretorius V. Martinkus, "Vagos" leidyklos vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas literatūros kritikas V. Sventickas, poetė V. Palčinskaitė, Vilniaus rusų rašytojų sekcijos pirmininkas J. Kobrinas, Šiaulių rajono kolūkio "Už taiką" pirmininkas Č. Karbauskis, Vilniaus jaunųjų rašytojų sekcijos pirmininkas R. Vanagas, žurnalo "Litva literaturnaja" vyriausiasis redaktorius V. Radaitis, literatūros kritikas J. Lankutis, dramaturgas K. Saja, "Literatūros ir meno" savaitraščio vyriausiasis redaktorius O. Aleksa, prozininkas A. Polis, Sąjunginės autorių teisių agentūros Lietuvos skyriaus viršininkas J. Leikauskas, Lietuvos TSR liaudies rašytojas J. Baltušis, prozininkas L. Jacinevičius, literatūros fondo Lietuvos skyriaus valdybos pirmininkas A. Zurbas, Lietuvos TSR valstybinio leidyklų, poligrafijos ir knygų prekybos reikalų komiteto pirmininkas J. Nekrošius ir kiti.

Apie brolišku tarybinių tautų literatūrų draugystę, besiplečiančius tarpusavio ryšius kalbėjo suvažiavimo svečiai — maskvietis prozininkas S. Zalyginas, turkmenų rašytojas S. Ovezberdijevas, gruzinų poetas Dž. Čarkvanis, leningradietis poetas A. Minčkovskis, armenų rašytojas L. Maričianas. Suvažiavimą sveikino VDR rašytojas iš Erfurto F. Hameris.

Baigiamąjį žodį tarė Lietuvos TSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininkas A. Maldonis.

Lietuvos TSR rašytojų sąjungos valdybos pirmininku išrinktas A. Maldonis, pirmininko pavaduotojais — A. Pocius ir A. Zurbas, sekretoriais — P. Bražėnas ir R. Klimas.

ELTA

Vilnis, 1981 vasario 19

PADIDĖJO SPAUSTUVĖ

Sugaudė mašinos naujajame Kauno V. Kapsuko-Mickevičiaus spaustuvės gamybiniame korpuse. Erdviose salėse išrikiuoti linotipai, ofsetinės spaudos mašinos, spaudos formų paruošimo įrenginiai. Nauji gamybiniai pajėgumai įgalins puosantro karto padidinti spaudinių srautą, pagerės jų kokybę.

NAUJAS MIESTO KVARTALAS

Kapsuke baigtas apgyvendinti K. Būgos gyvenamųjų namų kvartalas. Kai prieš pora metų buvo statomas šiame kvartale pirmasis gyvenamasis namas, kapsukiečiai įmūriję prie kertinio akmens laisvą, skirtą būsimosioms kartoms. Minint Tarybų valdžios Lietuvoje 60-metį, buvo pasakojama, kaip miestas prie Šešupės puošiasi naujais statiniais. K. B-gos kvartala įsipareigota pastatyti per dvejus metus. Naujajame kvartale apsigyveno apie du tūkstančiai kapsukiečių.

PADAUGEJO SAVIVEIKLININKŲ

Meno saviveiklos kolektyvų Tauragnų apylinkėje per dešimtąjį penkmetį padaugėjo beveik dvigubai. Dabar jų — 26. Kiekvieno savitas veidas, sava programa. Mišrūs, moterų, mergaičių chorai, vyrų ansamblis, meninė agitbrigada — toli gražu ne visi kūrybiniai kolektyvai, kurie koncertuoja savo kultūros namuose, kaimyninėse apylinkėse.

Aktyvios pažangietės jubiliejus

[Mary Mhasonok — 80 metų]

Kovo 8-tą dieną Mary Mhasonok — gerai žinomai čekagiečiams pažangietei — sueina 80 metų. Mary gimė 1901 m. Anglijoje.

Jos tėvai, ieškodami svetimuose kraštuose kėsnio duonos, išvyko iš Lietuvos dar praeito amžiaus gale. Iš Anglijos jie netrukus persikėlė į Kanadą, o iš ten — į JAV. Tėvas K. Bikinas žuvo anglies kasyklose. Motina vertėsi pripuolamais darbais.

Mary, aplinkybių verčiama, anksti pradėjo dirbti: valytoja,

padavėja, maisto gamintoja negru šachtininkams. Su negru darbininkais ji pragyveno kartu 9 metus. Ji visą savo gyvenimą bendravo su paprastais darbo žmonėmis, gerai žinojo jų vargus bei rūpesčius, nuoširdžiai užjausdavo juos. Su ašaromis akyse Mary prisimena, kaip kartą, jai susirgus, susirinkę pas ją negru kalnakasių maži vaikučiai, nusiminę prašė:

— Tik tu nemirk, Miss Mary... Kas mums bandelių pakeps? Kas mums saldinių padovanos?

— Mums taip tavęs gaila. Mes turime po keletą penų. Nori, mes tau vaistų susidėję nupirksime?

— O jei tu numirsi, — sakė vienas juodas vaikutis, — mes tau už savo centus gėlytę nupirksime...

Mary nuo pat jaunystės buvo internacionalistė, humanistė. Ji visada smerkė negru žeminimą, niekinimą, diskriminavimą, visada gynė darbininkų reikalus, pasisakydavo prieš neteisingumą, išnaudojimą, fašizmą. Ji visą savo gyvenimą ėjo su darbo žmonėmis ir palaikė pažangų senosios lietuvių išėivijos judėjimą.

Į pažangiečių veiklą Mary Mihasonok įsijungė dar gyvendama Clevelande. Persikėlus su vyru Archipu į Chicagą, taip pat aktyviai dalyvaudavo pažangiečių renginiuose bei sueigose, nuolat remdavo "Vilnies" laikraštį. Mary vyras buvo rusas ir taip pat senas pažangietis (jau miręs), todėl jis vertino bei rėmė ir lietuvių pažangų judėjimą. O Mary savo ruožtu dalyvaudavo ir tebedalyvauja ir rusų pažangiečių susirinkimuose bei pramogose.

Dirbdama ir bendraudama su įvairių tautybių emigrantais, ji gerai išmoko ne tik lietuvių, rusų, bet ir lenkų bei ukrainiečių kalbas. Pereitais metais viešėdama Vilniuje, kuriame nuo seno gyvena įvairių tautybių gyventojų, ji su kiekvienu iš jų kalbėjosi jų nacionaline kalba, tuo gerokai nustebindama net savo išsilavinusius ir taip pat žinančius keletą kalbų gimines.

Mary Mihasonok pirmą kartą lankėsi tėvų žemėje — Tarybų Lietuvoje, jau eidama 80-uosius metus. Čia ji pamatė naują, socialistinį gyvenimą, asmeniškai susipažino su ten esančiais giminėmis ir išsivežė iš Lietuvos pačius geriausius išpūdžius. "Aš tikiuosi pagyventi pakankamai ilgai, kad dar kada nors galėčiau apsilankyti pas jus", — neseniai ji parašė savo sūnėnui į Lietuvą.

Platus Mary Mihasonok draugų ratas pažįsta ją kaip paprastą nuoširdžią, labai mėgstančią bendrauti su žmonėmis, betarpišką, iškalbią, atvirą ir sąmojingą pažangietę.

Linkime brangiajai jubiliatei ilgų gyvenimo metų, geros sveikatos ir visokiariopos sėkmės.

Grupė draugų

Sveikinimas Marijai Mihasonok iš Lietuvos

Praeitais metais, pažymint Tarybų Lietuvos 40-metį, mūsų teta Marija Mihasonok, gyvenanti Čikagoje, atvyko su grupe JAV lietuvių paviešėti Vilniuje. Tai buvo jos pirmasis apsilankymas tėvų žemėje. Mes, jos giminės Lietuvoje, labai nudžiugome ir kartu nustebo, sulaukę tokios viešnios iš Amerikos. Esame tiesiog sužavėti, kad teta Marija, būdama tokio solidaus amžiaus ir palyginti ne-

stiprios sveikatos, ryžosi vykti į didelę kelionę susipažinti su mumis ir pamatyti savo tėviškę. Šio šilto ir gražaus susitikimo mes nepamiršime visą savo gyvenimą.

Mes, jo artimieji Lietuvoje, didžiuojamės, kad teta Marija priklauso pažangių lietuvių judėjimui. Labai gerbiame ir mylime savo tėvynainę, dažnai jai rašome laiškus.

Kovo 8 dieną, kai tetai Marijai sukaks 80 metų, mes, jos giminės Lietuvoje, susirinkę prie bendro stalo, irgi pažymėsime jos garbingą jubiliejų: peržiūrėsime foto nuotraukas, kurios mums paliko iš pasimatymo su teta Marija Vilniuje, pasiklausysime jos kalbos, įrašytos magnetofone, apie gerus išpūdžius Lietuvoje ir už jos sveikatą išgersime butelį viskio, kurį ji mums atvežė dovanų.

Sveikiname savo mielą tetą jos 80-jų metų proga ir iš visos širdies linkime jai sėkmės ir ilgų gyvenimo metų.

Sūnėjai Vladas ir Antanas Balkevičiai

Vilnius, 1981 m. sausis.

Laiškas iš Philadelphijos

Sveika, brangi Nellie:

Aš dar krutu. Tik nelaimė tame, kad mano širdis sušlubavo, turėjau pabūvoti net ligoninėje. Šiaip esu tvirtas, drūtas vyras kaip pipiras.

Laisvalaikį leidžiu skaitydamas, rašinėdamas ir pasivaikščiodamas. Taipgi atlieku kai kuriuose namų ruošos darbus. Pas mus žiema neblaga, šalčių turėjome mažai. Saulėtų dienų daug. Sniegas tik vieną kartą uždengė žemę, bet jau baigia nutirpti.

Pažangių lietuvių veiklos nėra, nes nebėra kam veikti. Senieji lietuviai beveik visi išmirė, o čiaigičiai ir augę veikia amerikoniškai. Aš dar vis rašau LLD 10 kuopos protokolus, ne kuopai, bet istorijai. Mat, aš buvau ilgus metus kuopos sekretoriumi. Todėl daug turiu prisiminimų apie LLD organizaciją pas mus ir visoje šalyje.

Su nuoširdžiais linkėjimais Jums visiems "Vilnies" pastogėje.

Juozas Kazlauskas

Cicero, III.

— Antanas Dainis, 1528 So. 50th Ave., skundėsi policistams, kad kažkas jo namuose išvertė komodą ir pavogė įvairių drabužių.

— Tony Avizius, 5247 W. 23rd Place, buvo sustabdytas Cicero policistų prie 33rd St. ir Laramie Ave. Jam išrašė tiketus už greitą važiavimą, už su savim neturėjimą vairuotojo leidimo ir už rastą automašinoj atidarytą butelį alkoholio.

— Vasario 2 vakare sudegė du namai, 1509 ir 1511 So. 51 Str. Jack Maroney žuvo, o John Suits buvo nuvežtas į Loretto ligoninę, apsinuodijęs dujomis, patalpintas intensive care skyriaus. Policija aiškina gaisro priežastis.

— Vasario 1 Loretto ligoninėje mirė Paul P. Putrim Sr., sulaukęs 86 metų amžiaus. Jis buvo senas Cicero gyventojas, žinomas maisto krautuvės savininkas. Buvo narys šv. Antano parapijos Švento Vardo draugijoj, taip pat narys Darius-Girėno poste ir vienas iš direktorių St. Anthony Savings and Loan. Liko dvi dukterys ir sūnus, 13 anūkų ir 4 proanūkiai.

John Feiza

TARP MŪSŲ

— Bloga žinia mus pasiekė, kad velionio Juozo Šarkiūno podukra Stella Parker pastaruoju metu vis labiau negaluoja su savo akimis. Ją kamuoja akyse glaukoma ir kataraktas. Pagal susitarimą su gydytojais, birželio mėnesį bus operuojama.

— Alice Jonikienė šiuo metu daug labiau užsiėmusi, negu kai dirbo "Vilnyje". Nežiūrint kad akys nebetarnauja kaip reikiant, o prie to dar artritis, bet vis tiek intensyviai rašo savo autobiografiją.

— Kaip žinia, šįmet "Vilnis" irgi organizuoja dešimčiai dienų turistinę grupę į Lietuvą. Nors organizavimo darbas dar tik pradėtas, bet organizavimas eina beveik prie pabaigos. Grupėje bus 35 žmonės, o užsiregistravo vykti daugiau kaip pusė šio skaičiaus.

— LDS Centro Komiteto darbuotoja E. Jakštis atsiuntė laiškutį ir \$15 už prenumeratą. Rašo, jeigu prenumerata mažiau kaip \$15, perviršį skirkite laikraščio fondui. Kaip žinia, ji šiuo metu pasitraukusi iš darbo dėl sunegalavimo jos širdies, gydosisi namuose. Jos adresas: 107-20 — 109 St., Richmond Hill, N. Y. 11419.

— Po kelių savaitių gulėjimo ligoninėje grįžo į namus Antoneta Mickus. Kaip buvo rašyta anksčiau, automobilio avarijoje ji buvo sunkiai sužeista — sulaužyta koja ir keli šonkauliai. Dar vis negali pavaikščioti, bet namuose vis geriau, negu ligoninėje.

— Praną Vaitkų ir vėl užgulė nelaimė. Prieš kurį laiką jis turėjo bėdos su kojos keliu. Dabar jam prisimetė vadinami "šingels". Laimė, kad jis karo veteranas — gydytojams ir už vaistus nereikia mokėti.

— Sausio 23 d. savaitgalyje Čikagoje lankėsi TSRS ambasados pirmasis sekretorius konsulas Edmundas Juškys. Jis čia buvo atvykęs tarnybiniams reikalais. Sausio 27 dieną grįžo atgal į Vašingtoną.

— Savo laiku Petras ir Marytė Smalsčiai aktyviai reikšdavosi pažangiam judėjime, ypač Marytė uoliai bendradarbiaudavo savo korespondencijomis "Vilnyje". Dabar juos irgi užgulė senatvė. Petras vis dar tebėra senelių namuose, nebeprigirdi ir ji aplankiusių žmonių nebe pažįsta. Marytė stipresnė. Gyvena viena namuose ir apsirošia.

— Mrs. Žukas telefonu pranešė, kad neseniai mirė Scottville, Mich., gyvenusi ilgametė "Vilnies" skaitytoja Ona Skebertienė.

— Kaip pranešė iš Kenosha Alvine Strech, ten sunkiai susižeidė Mrs. R. Jeseliūnienė. Ji susilaužė pasiaują. Ir kaip rodo visi ženklai, kai bus paleista iš ligoninės, vargiai galės grįžti namo, prisieis eiti į senelių namus.

— Alice Jonikienė laiške dėiungiasi savo sūnui Leonui. Jis dabar dirba vienu vyriausiu inžinierium International Business Machines Corp. (IBM), Poughkeepsie, N. Y.

— Buvusios aktyvios Čikagoje saviveiklininkės, chorų mokytojos Daratėlės Murelis, tada ji vadinosi Judzentavičienė, motiną Oną Martin Dykstrą, kaip žinia, prieš penkerius metus ištiko paralyžius (stroke). Dabar ją prižiūri jos dukterė Nancy ir žentas Edward Maloann, Missouri valstijoje
Nellie

NEIKANUOJAMA DOVANA

Jau kelinta diena kai aš savo kambaryje sėdėdama, tai gulėdama, jaučiuos lyg esanti Čikagoje Mildos salėje, ir klausausi puikios muzikos ir danų koncertuose, surengtuose ar tai "Vilnies" ar Roselando Aido Choro, Ex-Mainierių, ar Cicero Moterų choro.

O gi kai kurie iš jų buvo dar tada, kai Povilas Stogis savo skambiu bosu balsu žavėdavo publiką.

Tenka pasakyti kad graudu darosi, kada Valerija Urbikas praneša, kad dabar dainuos ar dainavo P. Stogis, Povilas Dauderis, P. Kirka ar K. Abekienė, ar Ona Marquardt ir kiti, kurių žavūs balsai jau seniai amžinai nutilo. O juk jie linksmino mus per daugelį metų.

Kaip tai įmanoma, gal pagalvosite girdėti balsą žmogaus, kurio nebėra gyvųjų tarpe. Čia kas nors apsisapnavęs rašo. Visai ne. Tą laimę man suteikė muzikė, chorų mokytoja Valerija Urbikas. Mat, ji turi garsinėje juostelėje užrekorduotų koncertų bei kitų programų, įvykusių nuo 1955 metų. Ir ji man prisiuntė net keturias juosteles. Kiekviena užima net po pusantros valandos.

Įsivaizduokite, kiek tai malonumo pajutai išgirdus savo sūnų Leoną dainuojant operoje ar operetėje Waltz Dream. Nemažiau jaudina liaudies dainelė, kurią pačiai teko dainuoti chore prieš daugelį metų. Tokias daugiausiai dainuodavo Ex-Mainierių ir Cicero Moterų chorai.

"Vilniai" būsiu dėkinga, jeigu teiksis patalpinti šią mano viešą padėką už tokią neįkainojamą dovaną mielai Valerijai Urbikas.

Alise Jonikienė

JONAS PATECKAS NEBEJAUNAS

Iki šiol Jonas Pateckas, A. Litvinas, P. Vaitkus, Feiza ir visa eilė kitų draugų ir draugių vis dar laikomi jaunesnės kartos žmonėmis. Bet pasirodo, kad jie vienas po kito pereina į senų žmonių kategoriją.

Jonui Pateckui šiomis dienomis sukaks jau net 70 metų. Palyginus dar nėra daug, bet ir nemažai. Jau galima girtis tokio amželio sulaukus.

Kaip bebūtų, Jonui linkime ilgiausių metų, o ypač sveikatos, sveikatos ir dar kartą sveikatos, kad būtų drūtas ištiesti pagalbos ranką kaip laikraščiai "Vilniai", taip bičiuliams ir draugams už jį senesniems.

Draugų grupė

MIRĖ MIKE SENKUS

Sausio 26 d. mirė pažangiečiams žinomas Mike Senkus. Jo kūnas buvo pašarvotas DeYoung-Vroegh Funeral Home šermininėje. Sausio 26 d. buvo palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse. Laidotuvių apeigomis rūpinosi laidotuvių direktorius Leonard Bukauskas. Mirė sulaukęs beveik 86 metų.

Mike Senkus buvo ilgametis laikraščio "Vilnies" skaitytojas ir rėmėjas. Savo laiku aktyviai reikėsi pažangių lietuvių organizacijose, ilgus metus dainavo Roselando Aido chore. Buvo tykaus būdo žmogus, bet giliai mąstantis. Plačiai buvo žinomas roselandiečiams.

Į Roselandą Mike Senkus atvyko iš Oklahoma anglies kasyklų, kur jis daug metų dirbo nuo pat atvykimo iš Lietuvos į šią šalį. Buvo viengungis, neturėjo čia jokių giminių. Lietuvoje kilęs nuo Kupiškio.
Nellie

MIRĖ "VILNIES" VAJININKAS J. PETRAUS

Sausio 27 dieną atostogaudamas Tarpon Springs, Fla., mirė nepavaiduojamas Clevelande "Vilnies" vajininkas ir bendradarbis J. Petrus. Paliko dideliame nuliūdime žmoną Marie, dukrą Larry, sūnų Joe ir kitus gimines.

J. Petrus buvo Clevelando pažangių lietuvių visuomenės veikėjas veteranas. Ypač aktyviai reikėse "Vilnies" vajuose ir kaip korespondentas. J. Petrus reikėsi ir tarptautiniame tarp amerikiečių pažangiam judėjime.

Clevelando pažangieji lietuviai neteko aktyvaus veikėjo, "Vilnis" neteko stropaus vajininko ir korespondento.

Kaip Clevelando pažangiems lietuviams, taip jo žmonai Marie ir artimiesiems reikiame gilia užuojauta.
Adm. N. DeSchaaf

DARATĖLĖ MURELIS NESVEIKUOJA

Čikagiečiai labai gerai atsimesna Daratėlę Murelis, ilgametę Aido choro mokytoją. Ji šiuo metu gyvena Walminster, Pa.

Kiek teko girdėti, jai su sveikata nelabai kas. Kovo 18 dieną turėjo vykti į ligoninę, kad specialistai iširtų, kas jai yra su kvėpavimo organais. Labai galimas daiktas, turės operuoti gerklę.

Jos vyras Wally irgi ruošiasi į Holy Redeemer ligoninę. Gydytojai sako, jam yra dešinės kojos didžiosios gyslos kalkėjimas. Bet pirm visko numatoma jam daryti arteriogramos tyrimas.
N. D.

APIPLĖSE ESTELĄ BOGDEN

Seštadienį, sausio 24 d., trečia valandą po pietų tapo apiplėšta Estelle Bogden. Apiplėšimas įvyko Western Ave. ir Washington skersgatvyje važiuojant automašina aplankius Lucille Matuz, kai sustojo prie raudonų trafikų šviesų.

Sustojus prie šviesų, pripuolė prie automašinos langą juodos spalvos paauglys, plyta išmušė langą, pagriebė jos rankinuką ir dingo, nubėgęs tuščiu sklypu tarp namų. Rankinuke buvo truputis pinigų, banko knygutė ir čekių knygutė su dviem tuščiais čekiais.

Iškviesta policija nieko negalėjo padėti, tepatarė nevažinėti Western gatve, nes girdi, pastaruoju metu toje vietoje įvyko net 30 apiplėšimų. Per paštą Estelle atgavo tik rankinuką ir akinius. Nellie

Pagerbsime "Vilnies" vajininkus Jiems ruošiamam bankete

Šiuomi kviečiame "Vilnies" skaitytojus ir rėmėjus bei visus geros valios lietuvius atsilankyti į banketą, kuris ruošiamas kovo 1 d., 12 val. dieną, pagerbimui "Vilnies" vajininkų. Mes žinome, kaip sunkiai jiems tenka dirbti, kad gavus naujų skaitytojų ir senus panaujinimus, tad įrodymui, kad suprantame jų garbingą darbą, susirinksim kovo 1 d. į "Vilnies" salę ir juos pagerbsime.

Pasitikiu, kad visi suprasite svarbą ir į banketą gausiai atsilankysite. Svečiai pasimokės už maistą \$5, o kad būsite puikiai pavaišinti, tai iš anksto užtikrinu.

Direkcijos sekr. J. M-nė

Laiškai ir parama

Dear Nellie:

I am herewith enclosing a check for \$35.00 made payable to "Vilnis" to cover for the following items: Renewal of subscription in USA A. A. Skaistys, B. Pat Stackwell and new subscription to Lithuania A. Jonas Merkys.

I received a very nice letter from Mr. Merkys of Lithuania asking to find somebody to pay for "Vilnis". So, I decided to do it myself, even though I do not know him and do not know how he found my address.

Hope everything is fine with you.

Sincerely,

Stephanie Masis
St. Clair Shores, Mich.

Gerb. Adm. Nellie DeSchaaf:

Čia rasite bankos čekį sumoje \$75. Draugas S. Grublin atnaujina savo ir į Lietuvą Juzefos Rimkienės prenumeratą. Taipgi aukoja \$50 dėl "Vilnies" fondo. Nors draugas Grublin jau sulaukęs 94 m., bet laukia kiekvieno numerio laikraščio, kad sužinotų, kas veikiame tarpe lietuvių ir apie draugus.

Su geriausiais linkėjimais,
V. Taraškienė
San Francisco-Oakland

Dear Friends,

Enclosed is a check for \$35 for renewal of Helen Zukas subscription and the remaining as a contribution to "Vilnis" from my mother.

She and I send greetings to the whole staff of "Vilnis" for a happy and successful New Year.

Helen Pine
Columbus, Ohio

Parėmė pažangią spaudą

Drg. Jono Mažeikos laidotuvių metu sutikau drg. A. Dočienę. Ji ieteikė man \$34 ir sakė, kad ji pasimokanti už "Vilnies" prenumeratą \$12 ir \$5 skirianti "Vilnies" paramai. Likusius \$17 skirianti už laikraščio "Laisvė" prenumeratą ir "Laisvės" paramai.

Drg. A. Dočienė tuo būdu atėjo man į talką vajuose darbe. Ji seniau pati dalyvaudavo laikraščių vajuose, bet susilpnėjęs jos kojoms, daug dirbti negali, tai nors kitiems patalkininkauja tame svarbiame darbe. Nuoširdus jai dėkui už paramą ir talką.
J. M-nė

Rašo iš

San Francisco-Oakland

Violet Trask rašo, kad jinai, Ks. Karosienė, M. Mozūraitienė, Tolda King ir Marie Baltoliūniūtė sausio 21 d. aplankė draugą S. Grublin. Nors draugas S. Grublin jau 94 metų, bet dar kuo aiškiausio proto žmogus, tik truputį nebeprigirdi.

Šia proga jis pasimokėjo už dvi "Vilnies" prenumeratas ir vieną "Laisvės", nepamiršo laikraščiams ir aukų. Draugas Grublin gyvena pas savo dukrą ir jos šeimą.

Toliau Violet laiške pažymi, kad plačiai žinoma Valeria Sutkus silpnėja. Prieš kurį laiką anūkė ją turėjo apgyvendinti senelių namuose (Nursing Home). Laiką daugiausia leidžia lovoje ar vežimelyje-kėdėje. Tolda, Ksavera ir Marie Baltoliūniūtė ją aplanko beveik kas savaitę, kai kada aplanko ir nelietuviai jos draugai bei pažįstami.

Nellie

Vilnis, 1981 vasario 19

Paskutinė vajaus suvestinė

Štai ir baigėsi vajaus darbas, sunkus darbas, iš vajininkų pareikalavęs didelio ryžto, stropumo ir meilės laikraščiai. Paskutinės vajaus dienos gal buvo darbingiausios čekiečiams F. Vaitkui. Per paskutines dvi savaites jis rado net dešimt naujų skaitytojų, išskiriant vieną į Lietuvą. Kiti vajininkai irgi pasistūmėjo kiek leido jau išsekusi darbo dirva. Šis vėjus parodė, kad "Vilnis" galės dar ilgai gyvuoti. Dar neturime suvedę, kiek šiame vajuje gauta naujų skaitytojų. Į suvestinę nėra įtraukti A. Litvino 20 naujų prenumeratų, be abejo, vajininkai irgi tiek gavo. Yra ko pasidžiaugti.

Iš suvestinės matome, vajuje dirbo septyniolika vajininkų. Pirmaeiliais išėjo J. Andrulienė, F. Vaitkus, St. Masytė, J. Marazienė. Mažesnių kolonijų vajininkų darbo rezultatai irgi geri. Verta dėmesio ir administracijos raštinė. Per ją atsinaujino prenumeratas ir naujų užsiprenumeravo, punktų atžvilgiu, beveik tiek, kiek per F. Vaitkų.

Galutinai vajininkai išsirikiavo taip:

Julia Andrulis, St. Petersburg, Fla.	3740
F. Vaitkus, Chicago	3600
St. Masytė, St. Clair Shores, Mi.	2840
Julia Marazas, Chicago	2340
Violet Trask, San Leandro, Cal.	680
Alvina Strich, Kenosha, Wis.	560
Anna Bernat, Los Angeles, Cal.	520
J. Petraus, Cleveland, OH	480
Magdalen Novitski, N. Miami Beach, Fla.	440
Adele Susnis, Chesterland, OH	380
B. F. Kubilius, Hot Springs, Ark.	280
Eliz. Margis, Grand Rapids, Mich.	280
Mary Strauss, Bridgeport, Ct.	200
J. J. Daujota, Benld, Ill.	160
John Petkūnas, Worcester, Mass.	120
Antonette Račkauskas, Ward Hill, Mass.	80
Regina Trakimavičius, Worcester, Mass.	40

Per raštinę 3380

Didžiausias aciū vajininkams ir skaitytojams kooperavusiems su jais.

---RED.

"VILNIES" \$20,000 FONDUI

Į fondą nuo sausio 5-tos iki sausio 29-tos įplaukė sekančios aukos:

\$50.00

KAROLIS PECHULIS — paminėjimus 104-to gimtadienio 1981 sausio 6, per dukrą C. Karvelis.
ST. GRUBLIN — Foster City, Cal., per Violet Trask, San Leandro, Cal.

\$25.00

MARY MIHASONOK — Chicago paminėt 80-tą gimtadienį 1981 kovo 8.

HELEN ŽUKAS — Johnson City, N. Y. per dukrą Helen Pine, Columbus, Ohio.

\$20.00

GEORGE SHATKUS — Peoria, Ill., prisiminimas mirusių tėvų Onos ir Jono Shatkus.

\$10.00

GERAS DRAUGAS — Chicago
STANLEY ZOLPE — Villa Park,

Ill.
P. DRUSEIKA — Chicago
ADOLPH ELANIS — Phoenix, Az
J. J. DAUJOTAS — Benld, Ill.

\$8.00

DRAUGAS — Chicago

\$5.00

ELIZABETH CABLE — No. Hollywood, Cal.

KATHERINE SANDERS — Glen Ellyn, Ill.

ANNE YAKSTIS — Richmond Hill, N. Y.

A. DOCKIENE — Cicero, Ill.

\$3.00

BARBARA SMALELIS — Chicago

\$2.00

ANNA RUDIS — DeMotte, Ind.

Dabar įplaukė \$ 253.00

Pirmiau skelbtos aukos 6,914.55

Viso \$7,167.55

Sirdingai dėkojam jums visiems.

—Adm.

PALAIDOJOM KONSTANTINĄ P. DAMALAKĄ

Kaip žinia, sausio 23 dieną, St. Petersburg, Floridoje mirė Konstantinas P. Damalakas. Neilgai jam teko gyventi ten su drauge Emilija Drobiene, bet kiek teko sužinoti, šermentys buvo iškilmingos. Šermentinėje buvo susirinkęs paskutiniams atsisveikinimui gausus jo draugų ir draugių būrys.

Iš St. Petersburgo Damalako lavonas buvo atgabentas į Čikagą ir čia sausio 28 dieną pašarvotas Marquette Funeral Home koplyčioje. Kitą dieną, sausio 29 dieną vyko su velioniu paskutinis atsisveikinimas. Prie karsto atsisveikinimo kalbą pasakė anglų kalba J. Žebraitis, dvi liūdesio dainas — vieną lietuviškai, antrą angliškai — atliko Estelle Bogden ir vargonais Valerija Urbikas. Koplyčia buvo apypilnė žmonių.

Po paskutinio akto koplyčioje, karstą išnešus, velionį į Lietuvos Tautines kapines lydėjo dešimties automašinių vora. Supylus kapinėse kapą, dalyviai buvo pakviesti sugrįžti į Land Mark restoraną.

Vilnis, 1981 vasario 19

Konstantinas P. Damalakas Čikagoje buvo pačiai žinomas. Dažnai jį matydavome parengimuose, piknikuose, susirinkimuose, priklausė visai eilei pažangių lietuvių organizacijoms. Prieš išvykdamas nuolatiniame gyvenime į Floridą, gyveno su drauge Emilija Drobiene netoli St. Joseph, Mich. Bet šis nuotolis jiems nekludė atvykti į Čikagą į parengimus.

Konstantinas P. Damalakas dideliame nuliūdime paliko dukrą Stella Siminuk, sūnų Alfredą Damalaką, brolių Anna (Bruno) Milus, draugę Emiliją Drobienę ir daug draugų bei pažįstamų.

Ilgai nepamiršime šio šaunaus žmogaus, nuoširdaus drauge.

J. Urmonienė

Margareta Novitski neteko sūnaus

Plačiai žinoma muzikė Daratėlė Murelis laišku pranešė, kad jos teta, aktyvi "Vilnies" vajininkė Miami, Fla., Margarita Novitski pergyvena liūdesio dienas. Sausio 28 dieną mirė jos vienturtis sūnus.

EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

Šįmet "Vilnis" ir vėl organizuoja ekskursinę grupę į Lietuvą ten paviešėti dešimtį dienų.

Grupė iš Čikagos išvyks liepos 12 d., į Vilnių nuvyks liepos 15 d. Po dešimties dienų liepos 25 d. stbels Leningrade ir liepos 31 d. grįš Čikagon.

Grupė vyks per American Travel Service Bureau (Raskaus) agentūrą, 9727 S. Western Ave., Chicago, Ill. 60643.
Dėl daugiau informacijų kreipkitės į "Vilnies" administraciją.

3116 S. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas (312) 842-7325

Chicagos Lietuvių Tautinių Kapinių Vadovybės pranešimas

Chicagos Lietuvių Tautinių kapinių vadovybė praneša, kad šiais metais sklypų savininkų metinis susirinkimas įvyks sekmadienį kovo 8 dieną 1:30 val. po pietų, Dariaus Girėno svetainėje, 4416 So. Western Ave., Chicago, IL.

Bus pilni pranešimai iš 1980 metų veiklos, bus priimti nauji sumanymai bei sklypų savininkų patarimai dėl ateities veiklos. Bus balsuojama konstitucijos ir taisyklių papildymo projektas. Nes senoji konstitucija jau visai išsibaigus.

Taipgi bus svarstoma kapinių steigėjų pagerbimui paminklo pastatymas. Šis projektas (paminklas) kainuotų apie \$10,000.00. Kapinės savo išde turi užtektinai pinigų tokiam prakilniam projektui įvykdyti, bet šiuo atveju gal iš išdo ir nereikėtų imti — o jeigu ir reikėtų, tai visai nedaug. Per praeitus du metus, kapinės paveldėjo du palikimus (wills) sumoje virš \$10,000.00. Per daugelį metų tarnavęs kapinių direktorium, Gustas Rimkus prieš mirdamas kapinėms paliko \$5,000.00, taipgi kitas geras tautietis ir L. T. kapinių patrijotas Mykolas Markus, prieš mirdamas kapinėms paliko banko knygelę su virš penkių tūkstančių sumos. Aš prašau ir patariu, kad sklypų savininkai šį projektą rimtai pasvarstyti ir užgirtų.

Nuo kapinių įsisteigimo 1911 metų, iki dabar jau turėjome 56-šis direktorius — trustisus. Vieni iš jų kiek trumpiau išstarnavo, bet buvo ir tokių, kur išstarnavo virš 50 metų. Jiems visiems didelis aciū.

Kapinių įsteigimo dokumentą (Charter) pasirašė vienuolika (11) tautiečių, aštuoni (8) iš jų yra palaidoti mūsų Tautinėse kapinėse, du (2) palaidoti švento Kazimiero kapinėse Chicagoje, o vieno, Michael Keidanski, M. D., kol kas nesurandam, kur jis yra palaidotas. Jeigu kas žinote Keidansko likimą, tai prašome pranešti į kapinių raštinę: 8201 So. Kean Ave., Jusice, IL 60458, tel. 312-458-0638.

A. J. P.

Thomas O'Konieski. Mirė jis kavinėje, gerdamas kavą, nuo širdies priepuolio.

Thomas O'Konieski dirbo specialioj valdžios tarnyboje Detroit. Dažnai turėdavo važinėti į kitus miestus. Seima gyvena Baltimorėje. Dideliame nuliūdime paliko šeimą ir kitus artimuosius. Palaidotas Arlington kapinėse.

Thomas O'Konieski augo kartu su Daratėle Murelis Wilkes-Barre, Pa., kietosios anglies kasyklų rajonu. Margaritos Novitski ir Onos Martin Dykstra šeimos kartu piknikavavo kalnuose, bet gyvenimas lėmė išsisklaidyti Amerikoje. Thomas O'Konieski mirtis sukėlė liūdesį visai giminei.

Nellie

mokesčių knygos ir kuopų nariams išsiuntinėti laiška, kas turi kreiptis reikalui esant.

Apie šį reikalą kas tai parašė "Vilnyje" sausio 22 d. laidoje, bet nepažymėjo, kas surado drauges toms svarbioms pareigoms. Be to, J. Antonowitz adresas buvo klaidingas. Jos adresas: 6531 So. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629, telefonas 778-6791. Julia rūpintis LDS 76 kuopos reikalais, tad prašau visus tuos kuopos narius kreiptis pas ją. LDS 72 kuopos reikalais rūpintis Virginia Wrobel, 10208 S. St. Louis Ave., Evergreen Park, Ill. 60642, telefonas 425-1980.

LDS 2-ros apskr.

koresp. J. M-nė

Kultūrietės ruošia pažmoni

Siuomi primenu, kad Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugija ruošiasi tinkamai atžymėti Tarpautinė Moters dieną — Kovo 8-tą. Minėjimas, pietūs ir žaidimai bei šauni programa bus kovo 15 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Narės pasižadėjo paruošti įvairių skanumynų namuose, taipgi atnešti vertingų dovanų prizams, taip galima iš anksto užtikrinti, kad atsilankę svečiai bus šauniai pavaišinti, o gabieji žaidėjai, apdovanoti vertingais prizais.

Prašau kovo 8 d. paskirti pasisvečiavimui pas kultūrietes, o kad nesigailėsite, tai užtikrinu.

J. Marazienė

11

LDS 2-RA APSKRITIS RŪPINASI KUOPŲ REIKALAIS

Po naujai išrinkto LDS 2-ros apskrities komiteto įvyko skaudi nelaimė. Mirė dviejų kuopų Finansų sekretorė Mary Grager, palikdama LDS 72 kp. ir LDS 76 kp. finansų knygas Nellie DeSchaaf globoje. LDS 2-ros apskrities komitetas ieškojo Finansų sekretorės. Dėka apskrities sekretorės Isabelle Peters ir J. Marazienės talkos gautas sutikimas iš Virginia Wrobel (J. Urmonienės dukros) tvarkyti narių mokesčius LDS 72 kp., o iš Julia Antonowitz tvarkyti LDS 76 narių mokesčius. Abiejų minėtų draugių globai jau įteiktos visos

'VILNIES' DIREKCIJOS TARIMAI

"Vilnies" bendrovės direktorių tarybos posėdis įvyko 1981 m. sausio 31 d. Posėdį atidarė ir tvarką vedė direktijos pirmininkė Estelle Bogden.

Sekretorė J. Marazienė perskaitė praeito posėdžio protokolą, kuris priimtas kaip skaitytas.

Administracijos trijų mėnesių raportą paskaitė pirmininkė. Jis buvo priimtas kaip skaitytas, nes nebuvo kas atsako į klausimus.

Redakcijos raportą davė S. J. Jokubka. Jis žymėjo, kad viskas redakcijoje eina tvarkingai. Jis žymėjo, kad "Vilnies" namo reikalas dar nėra pilnai sutvarkytas. Jo raportas priimtas.

Išduotas raportas iš praeito parengimo, kuris įvyko sausio 4 d. Pažymėta, kad, parengimas buvo visapusiškai sėkmingas ir davė gražios paramos laikraščiu.

Nutarta surengti "Vilnies" vadininkų pagerbimui banketas kovo 1 d. "Vilnies" salėje. Pradžia 12 val. diena. Taipgi nutarta vadininkams išsiuntinėti kvietimus į banketą. Į komisiją išrinkta šie direktoriai: J. Feiza, E. Bogden ir F. Vaitkus. Svečiai turės pasimokėti už valgi \$5.

Posėdis uždarytas 3 val. po pietų.
Skr. J. Marazienė

MIRĘ LIETUVIAI

Sausio 26 d. mirė Antanas Grauzinis, sulaukęs 82 metų, gimęs Lietuvoje, Utenos apskrityje, Draičėnų kaime. Amerikoje išgyveno 32 metus.

Sausio 27 d. mirė Aleksandra Andrejauskas-Marcinkutė, gimusi Lietuvoje.

Sausio 28 d. mirė Barbara (Bessie) Knizer-Knizeris, sulaukusi 92 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 75 metus.

Sausio 28 d. mirė Pijušas Žalneraitis (Zalnis), sulaukęs 90 metų. Amerikoje išgyveno 68 metus.

Sausio 31 d. mirė Elena Kantautienė-Šidlauskaitė, sulaukusi 83 metų, gimusi Lietuvoje, Vilkaviškio apskrityje. Kybartų parapijoje, Suklelių kaime. Amerikoje išgyveno 31 metus.

Sausio 31 d. mirė Anthony Regis, sulaukęs 80 metų, gimęs Illinois.

Vasario 1 d. mirė Valerija Navikienė-Vitkauskaitė, sulaukusi 82 metų, gimusi Lietuvoje, Jonišio mieste. Amerikoje išgyveno 31 metus.

Vasario 1 d. mirė Paul P. Putrim, Sr., sulaukęs 86 metų, gimęs Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 72 metus.

Vasario 3 d. mirė Barbara Stasytis, sulaukusi 80 metų, gimusi Lietuvoje. Amerikoje išgyveno 70 metų.

MIRUS

Michael Senko

Reiškiame gilią užuojautą velionio artimiems, giminėms ir visiems idėjos draugams.

LLD-79 KP.
VALDYBA ir NARIAI

MIRUS

J. K. Sharkey, Konstantinui Damalakai

ST. PETERSBURG, FLA.

Reiškiu gilią užuojautą velionių artimiems, giminėms ir visiems idėjos draugams.

ALBERTINA JAKIENĖ

MIRUS

Konstantinui Damalakai

ST. PETERSBURG, FLA.

Reiškiame gilią užuojautą dukrai Stellai Siminuk, sūnui Alfredui Damalakai, seseriai Annai Bruno Milus, draugei Emilijai Drobienei bei jų šeimoms, draugams ir pažįstamiems.

Petrone Malinauskienė
Helen Pajūnas
Joe Balčaitis
Mary Balčaitis
Petras Druseika
Agotele Druseika

Julia Urmon
V. ir W. Wrobel
Marcella Wassel
E. ir F. Jordan
Birute Rasins
Valeria Samuolis

MIRUS

Michael Senko

Reiškiame gilią užuojautą velionio artimiems, giminėms, Roselando choro nariams ir visiems idėjos draugams.

A. Vaitkus
F. Vaitkus
William Chizauskas

John Pateckas
Linda Pateckas
Ant. Litvinas
Nancy Gordon—Mesa, Az

MIRUS

Konstantinui Damalakai

ST. PETERSBURG, FLA.

Reiškiame gilią užuojautą dukrai Stellai Siminuk, sūnui Alferdai Damalakai, seseriai Annai (Bruno) Milus, draugei Emilijai Drobienei bei jų šeimoms, draugams ir pažįstamiems.

HELEN BORDNER
ROBERT BORDNER
Sūnus—ROBBIE BORDNER

PADEKA

Sunkiai teko pergyventi tą momentą, kai negailestingoji mirtis atskyrė mūsų mylimą tėvelį, brolių ir draugą Konstantiną Damalaką.

Nuoširdžiai dėkojame John P. Miller už pasakytą kalbą prie karsto, Stanley Kuzmickui už padainavimą liūdėsio dainų, draugėms Kuzmickienei, Siaurinienei ir Daruskienei už pagaminimą pietų sugrįžtuvėms, taipgi jų pagalbininkėms Šarkiūnienei ir Vaitkienei.

Dėkojame draugui Bunkui už kalbą pietų metu, graboriui J. Douglas Baird, iš Gulf Port, Fla. ir visiems kitiems dalyvavusiems laidotuvėse.

Duktė STELLA SIMINUK, sūnus ALFRED DAMALAKAS, sesuo ONA MILUS, draugė AMILIA DROBUS

Brangaus tėvelio, brolio ir draugo Konstantino Damalako atminimui "Vilniai" aukojame \$50.

MIRUS

John Mažeika

IR

George Montvilas

Reiškiame gilią užuojautą velionių artimiems, draugams ir pažįstamiems.

MARIJONA ir ANTANAS GABRIAI
Lake Vulla, Illinois

MIRUS

Konstantinui Damalakai

ST. PETERSBURG, FLA.

Reiškiame gilią užuojautą dukrai Stella Siminuk, sūnui Alfredui Damalakai, seseriai Anna (Bruno) Milus, draugei Emilijai Drobienei bei jų šeimoms, draugams ir pažįstamiems.

J. Sisevich	Kay Žebraitis	A. Vaitkus
C. Sisevich	A. Bacevich	John Pateckas
Valeria Urbikas	Antonette Korens	Bill Chizauskas
Anna Jacobs	F. Vaitkus	Tony Litvin
A. Baublis	T. Powell	N. De Schaaf
S. Baublis	V. Powell	L. De Schaaf
S. Baublis	Estelle Bogden	Millie Kancere
T. Žebraitis	A. Korens, Mich. Decatur,	N Gordon - Mesa, Az

MIRUS

John Mažeika

Reiškiame gilią užuojautą jo anūkei Tawney Mazek — Venice, Fla. bei kitiems giminėms ir draugams.

Anna Jacobs
J. Copin
V. Urbikas
Marcella Wassel
E. ir F. Jordan
Al Kalenda
Helen Kalenda
Mike Nečiūnas
Andrew Andrijaitis
John Pateckas
A. Mickus
Ishmael Flory
Ted Pearson

J. Sisevich
C. Sisevich
V. Pajaujis
A. Litvin
John Feiza
A. Vaitkus
F. Vaitkus
Anonymous
A. J. Powell
V. Powell
A. Dočkus
A. Sileikis